

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

МЭЗАЕМ и 18-р — АДЫГЕИР
НЭМЫЦ ТЕХАКЮХЭМ
КЪАЗЫПЭКИАХЫЖЫГЪЭМ
И МАФ

**Хэгъэгу зэошхом
иветеранхэу
лытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!**

**Адыгэ Республикэм
щыпсэухэу тилъапхэр!**

Адыгеир нэмыц техакюхэм къазыпэкиахыжыгъэр ильэс 69-рэ зэрэхурэм фэшI гуфэбэныгъэ хэлъу тышфугъушIо!

Хэгъэгу зэошхоу 1941 — 1945-рэ ильэсхэм щылагъэр цыф лъэпкъыбэ зыщыпсэрэ къэралыгъом итарихъ кыхэхъухъэгъэ хъугъэ-шIэгъэ анахъ кынхэм зыкIэ ащыц.

Заом кыхэхъухъэгъэр, Теклоньгъэм пае зыпсэ зытыгъэхэр непэ тыгу къэтэгъэкIыжыгъэ, егъэшIэрэу ахэр тарихъым кыхэнагъэх. Заом иветеранхэм, тылым щылэжыгъэхэм, шхъафитыныгъэмрэ мамыр щылакIэмрэ анае зышхъамамысыжыгъэхэм лъхъанчэу шхъащэ афэтэшIы.

КъытIэхъухъэхэрэм заом имашIо тшхъащызы-хыжыгъэхэу лыхъужыгъыныгъэхэу зезыхъагъэхэр зра-щымыгъуниэхэрэм дакIоу Адыгеим щылакIэу илгъыр нахъышIу шIыгъэным яшIэныгъи акIуачIи фэгъэло-рышIэщт.

Тиветеран лъапхэр, шъуилбэнагъэ, тичIыгу гупсэ гъуни нэзи зымылэ шIулгъэгъоу фышъуилэр дышгъэ хъар-фыжэмкIэ егъэшIэрэу титарихъ хэтхагъэ хъугъэх.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм ыкIи зэкIэ республикэм щыпсэухэрэм псауныгъэ пытэ шъуилэу ильэсыбэ къэ-жыгъэгъэшIэнэу, насып шъуилэнэу, шIоу шъуилэрэм къы-шъуфигъэгъэжыгъэу шъуицIэнэу тышфугъэлIо. Адыге-имрэ ти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациемрэ яфедэ зыхэлъ ублэпIэшIу пстэуи япхыгъэ гъхэлъ дахэу шъу-илэхэр къыжыгъэхъунхэу шъуфэтэIо!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКЮШЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Федор ФЕДОРКО

Лышхъэм къыфагъэшъошагъ

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъан УФ-м ошIэ-дэ-мышIэ IофхэмкIэ и Гъэ-ЮрышIапIэ ильэпкъ гуп-чэ ипашэ игуадзэу Алек-сандр Мироновымрэ МЧС-м и ГъэЮрышIа-пIэу АР-м щылэм ипашэу ГъунэжыкIо Муратрэ тыгъуасэ алуагъ.

Непэ мы структурэм Iоф зеришIэрэм, ипшъэрылхэр зэригъэахIэрэм зэригъэразэхэр республикэм ипашэ пэублэм къышхыгъэщыгъ. ГъэЮрышIапIэм непэ гумэкIы-гъоу илэхэр дэгъэзыжыгъээнхэр, анахъу Мыекъопэ, Шэу-джэн, Кошхъэблэ районхэр зыщыкIэхэрэ мэшIогъэкIосэ хэ-ушхъафыкIыгъэ техникэр алэкIэгъэхъэгъэныр анахъ мэ-хъанэшхо зилэ лъэныкъохэм ащыщэу къылуагъ.

УФ-м ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ ипашэ унашъоу ышIыгъэм диштэу АР-м и Лышхъэу къыфагъэ-шъошгъэ медалэу «За содружество во имя спасения» зы-фиIорэр А.Мироновым зэлукIэгъум къыщыритыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЮфшIэнхэр игъом аухынхэм фэхъазырых

УФ-м и Президент и Полномочнэ лIыкIоу Къыблэ Федеральнэ шъолъырым щылэ Влади-мир Устиновым тыгъуасэ видеоконференциеу зэхыщэгъагъэм УФ-м и Президент ихэдзынхэу къэблагъэхэрэр щынэгъончъэу, законом диштэу зэ-рэгъэпсыгъэщтхэм субъектхэр зэрэфэхъазырыхэм щытегушылагъэх.

Полномочнэ лIыкIом ипэублэ псалгъэ къызэрэщылуагъэмкIэ, хэ-дзыпIэ участкэ 8035-у тишъолъыр итым етIупшыгъэу видеокамерэхэр ащагъэуцух, хъапсхэм, сымэджэ-хэм зэкIэми ачIагъэуцогъахэх. Мы мазэм и 28-м нэс зэкIэ субъектхэм а ЮфшIэныр аухын фаеу зэрэщы-тыр джыри зэ агу къыгъэкIыжыгъ. Къыблэ Федеральнэ шъолъырым зэ-рэщытэу пштэмэ, хэдзынхэм зы-рафагъэхъазырыхэм уигъэрэзэщтэу ары къызэрилуагъэр, ау субъектхэм ащыщхэм узыгъэгумэкIын Iофы-гъохэр ялэхэу къыхигъэщыгъ. Ежъ къызэрэлагъэлэсыгъэмкIэ, Крас-нодар краим, Волгоград ыкIи Рос-тов хэкухэм зымырзэныгъэ къы-зылIотыкIыхэрэм бырысхэр къаша-Iэтых.

Неужым мы субъектищым япа-

щэхэр къызэгъушылэхэм а къэбарым хэгъэхъагъэу Полномочнэ лIы-кIом зэрэлагъэлэсыгъэр къаушы-хъатыжыгъ. Ахэм къызэрилуа-гъэмкIэ, узыгъэгумэкIын зэхэхэ инхэр е бырысхэр зыпарэми ащи-шыгъэхэп. АР-м и Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъани хэдзынхэм республикэм зырафагъэхъазы-рэм Полномочнэ лIыкIор щигъэ-гъозагъ. Ащ къызэрилуагъэмкIэ, щынэгъончъэу ахэр зэхэщэгъэнхэм фэшI Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэр мы мафэхэм зэхэщэх, правэухъу-мэкIо органхэри, нэмыкIэу фэгъэ-загъэхэри яIофшIэн гъэлъэшыгъэу ащ дэлажыгъ. ХэдзыпIэ участкэхэм япроцент 68-мэ видеокамерэхэр ащагъэуцугъахэх, къэнэгъэ Юф-шIэнхэр игъом зэшIуахынхэм фэ-хъазырых.

Къыблэ Федеральнэ шъолъы-рым социальнэ-экономикэ хэ-хъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэмкIэ 2020-рэ ильэсым нэс тельытэгъэ планым ипроекти видеоконферен-циеу щытегушылагъэх. УФ-м и Правительствэ пшъэрылхэу къафи-шыгъэм тетэу, субъектхэм яшIои-гъоныгъэхэмрэ яеплъыкIэхэмрэ къыдэлъытагъэхэу мэзыхым къы-кIошI ар зэхэгуцугагъ. УФ-м шъо-лъырыхэм хэхъоныгъэхэр ягъэшIы-гъэнхэмкIэ и Министерствэ джыр-благъэ зыхэплгъэжым зэхъокIыны-гъэшхо фамышIэу шаштагъ. Про-ектым субъект ппчъ чIыпIэу зыдэ-щысым, иэкономикэ изытет, ама-лэу илэхэр къыдэлъытагъэхэу фэдэ къыфэзыхыщт лъэныкъохэр щы-гъэнфагъэх. Гушылэм пае, псэо-лъэшIыным шагъэфедэрэ матери-алхэр къышыдагъэкIынгхэм фыте-гъэпсыхъэгъэ субъектхэм Адыге-ир ахалытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Къафигъэпытагъ

Адыгэ Республикэм и ЛытэкIо палатэ 2011-рэ ильэсым уплэкIунэу зэхыщэгъэхэм язэфэхъысыжыгъэм афэгъэ-хыгъагъ тыгъуасэ АР-м и Лышхъэу ТхъакIушынэ Ас-лъан зэхыщэгъэ ЮфшIэгъу зэлукIэгъур. Ащ хэлэжыгъэх АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусен-кэр, ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ палатэм итхъаматэу Мэхъош Рэщыдэ.

УплэкIунхэм зэфэхъысыжыгъэу афэхъугъэхэм адиштэу анахъ хэ-укъоныгъабэ зышIыгъэ мини-стерствэхэм, ведомствэхэм ыкIи къулыкIухэм япашэхэр зэлукIэгъум къырагъэблэгъагъэх. АР-м пса-уныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ими-нистрэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкIэрэ Галина Савенкова, къэралыгъо уч-реждениеу «Стройзаказчыкым» ипа-щэу Абрэдж Аслъан, АР-м щыпсэ-ухэрэм ЮфшIапIэ чIыпIэхэр къа-фэзыгъотырэ къэралыгъо къулы-къум и ГъэЮрышIапIэ ипашэу Га-лина Цыганковам япшъэрылхэр икIу фэдиэу зыкламыгъэцэкIагъэм, хэукъоныгъэу, щыкIагъэу ялэхэр дагъэзыжыгъынхэмкIэ джырэ уахътэ ашIэхэрэм къагъэушылагъэх.

«Псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ хэхъоныгъэхэр егъэшIы-гъэнхэр» зыфиIорэ республикэ программэу 2008 — 2012-рэ ильэсхэм ателытагъэр гъэцэкIагъэ зэрэхурэм къытегушылэзэ хэукъо-ныгъэхэр зэрэщылэхэр Мэхъош Рэ-щыдэ къылуагъ. Гушылэм пае, мы программэм къыдхэлъытагъэу ме-дицинэм иучреждениехэм язэтэгъэ-псыхъан 2010-рэ ильэсым сомэ миллиони 8 пэлуагъэхъанэу агъэн-фэгъагъэмэ, ащ къырагъэхъуи сомэ миллион 24-рэ фэдиэ агъэфедатъ. Ащ дакIоу бюджет ахыщэр зыщы-кIагъэхэм апэлуамыгъэхъагъэуи къыхагъэщыгъ.

Республикэм имедицинэ учреж-дениехэм ягъэцэкIэжыгъын мылэ-

кушхо зэратегIуадэрэр, ащкIэ фе-деральнэ гупчэр Iэпылэгъу къызэ-рафэхурэр ыкIи республикэ бюд-жетым къытIупшырэ ахыщэр нэ-мыкI лъэныкъохэу нахъ зищыкIа-гъэхэм апэлуагъэхъэгъэн зэрэфаер мыщ дэжыгъым ТхъакIушынэ Аслъан къылуагъ.

Палатэм хэукъоныгъэу къыхи-гъэщыгъэхэм ащыщ цыфхэм ежъ-хэм яIоф къызэлъуахыным пае ахъ-щэ Iэпылэгъоу къаратырэр законо-дательствэм диштэу зэрамыгъэфе-датгъэр. Шапхъэхэр республикэм щыпсэурэ нэбгырэ 65-мэ аукуагъ, зэрары сомэ миллиони 3,8-м къе-хъугъ. Джаш фэдэу Адыгеим ит объектхэм ащыщхэм ягъэцэкIэ-жыгъын ыкIи язэтэгъэпсыхъан пэлуа-гъэхъанэу къафатIупшыгъэ ахъ-щэр зэрагъэзекIуагъэм Iофыгъо-хэр къыпыкIыгъэх.

Финанс хэукъоныгъэу къыха-гъэщыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэр пшъэрылхэу шхъалэу зэрэщытыр, ар гъэцэкIагъэ зэрэхурэм ежъ-ышхъэкIэ зэрэлылгъэщтыр Тхъа-кIушынэ Аслъан кIэухым къы-луагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зыфэдэ щымылэ саугъэт

Ильэс минипплькІэ уззкІэІэ-бэжымэ агьэпсыгъэгъэ испунэу (дольменэу) «Колихо» зыфиІорэм исаугъэт лъэтэгъэуцц бэмьшІэу Къэралыгъо тарихъ музейм шыфашыгъ. А ильэс зэкІэлыкІохэм ащыщэу ильэс минищ фэдизрэ испунэр Тіоп-скэ районым ит къуаджэу Агуы пэмьчыжъэу «Колихо» зыфиІорэ псыхъом ычІэ чІэлыгъ. 2008-рэ ильэсым псы къиунэу шыагъэхэм ялэхъан РАН-м тарихъ материалнэу культу-рэм итарихъкІэ институтэу Санкт-Петербург дэтым ар къыгъотыжыгъ ыкІи къыгъэнэ-жыгъ.

Наукэм ылзэнык'юкІэ «Колыхо» зыфилорэ дольменыр хуэгъ-шлэгъшхо хуэгъэ. Кавказ археологием итарих пштэм, ижыкІэ хадэр зрагъэтІыльыжыштыгъэ зекІокІэ-шІыкІэу ахэлтыгъэхэр игъэкІотыгъэу кызылотыкІырэ апэрэ дольмен мыр. Илгъэ 500-м кыкІокІ, охгъэ зэфэшхьафхэм чІалхъэжыгъэ хадэ 700-мэ якъуп-шхьагъ-лхашхьэхэр испунэм кырагыотэгъх. Зэфхысыжхэм кыззрагъэнафэрэмкІэ, мыр унэгъо къэхалгъэу шытыгъэу ары. Испунэм нэмкІэу етІани хадэм дычІалхъэжыкІэр тынхэр ыкІа астрологическэ тамыгъэ

зытеш Іыхъэгъэ
дискыр къагъоты-
гъэх. Дискым ыгу-
згу сантиметрэ
27-рэ зишъомбгъо-
гъэ тамыгъэ тешІы-
хабгъ, ащ къыкІыр-
рэр джыры агъэунэ-
фыгъэгоп.

2009-рэ ильэсым
иЮныгъо мазэ ар-
хеологическэ экс-
педицием испунэу
«Колихо» зыфи-
Юрэр Москва дэт

Къэралыгъо тарихъ музейм аритыгъ ыкӀи мыщ фэгъэхыгъз лъэтегъзуо фашынэу къызшыкӀэлъэлухэрэ тхылыр Адыгеим и Представительствэу Москва шыгъм культурэмкӀэ ыкӀи общественнэ зэпхыныгъэхэмкӀэ иотдел фигъэхыгъ. А лъэлум представительствэм ыналэ тыридагъ ыкӀи псынкӀэу афигъэцӀлагъ.

Льэтэггэуцом фэггэхыггэ торжественнэ Иофгхабээр кыггэггэхыггэ музейм идиректоргу Алексей Левыкинэм. Ащ кыггэггэриуаггэггэмккэ, аггэггэкжыггэ экспозициеу «Эпоха бронзы» зыфигорэм икыггэггэхынр испунэу «Колихо» ильэтэггэггэуоор Кггэралыггэ тарих музейм юбилей, ильэси 140-рэ зэрэггэрэм, тегаггэх. Ащ кыггэхккыккэ яшгыппаггэу мы Иофм кыггэггэрокклоггэхэр кыггэуаггэ.

Джаж фэдэу лызэтэгзүоцм хэлэжыагь УФ-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу Андрей Бусыгиныр. Мыр тарихь хьугыз-шэгэшхоу зэрилгытэрэз ыкIа ащ мэхьанэшхо зэрэритырэр министрэм игуадзэ игушыIэ кьышыхигьэшчыгь, ащ дэлэжыагьгэхэм эклэмI зэрэфэрээр кьарIуагь.

Къэралыгъо тарихъ музейм
археологиемкІэ иотдел ипашцэу

Наталия Шишлинам кызэриҭуагъэмкӀэ, кавказ испунэхэр къэгъэнэжыгъэнэхэмкӀэ мыр дунзе мэхъанэ зиӀэ Юфгынуу зэрэхъуцхын ыцыхъэ тель. Лъэтэгъуцым дакӀоу концерт программэ игъэкӀотыгъэ Адыгэ Республикэм и Представительствэу Москва шыӀэм культурэмкӀэ ыкӀи общественнэ зэпхыныгъэхэмкӀэ иотдел кыгъэхъазырыгъ. Музеим идиректорэу Алексей Левыкиным къекӀоӀлагъэхэр программэм шигъэгъуазэхэзэ, адыгэ лъэпкъым кыгъэхъазырыгъэ концертыр ямузейкӀэ шӀухъафынышӀу зерафэхъугъэр кы-
Iуагъ.

Апзу лъэпкъ тхэкӀошхоу Мэщбэшлэ Исхьакъ иусэу «Къеблагъ» зыфиӀорэм къеджагъ Дзэсэжъ Валерэ. Валерэ ансамблэу «Адыгъ» зыфиӀорэм икуп хэтэу зыщегъасэ, мэкъэ хэхьгъэ иӀэу, ӀупкӀэу усэм къеджагъ. ЗэкӀэ едэлугъэхэм ар лъэшэу ашӀогъэшӀэгъоныгъ ыкӀи къаӀуагъ дикторэхэм ащ фэдэ макъэ зрямыӀэр. Нэужым Сэмэгъу Гошнагъорэ Жэнэ Къырымызэрэ зэдэгъыгъэ орэдэу «У адыгъов бычакъ такой» зыфиӀорэр къыӀуагъ Дунэе зэнэкӀокъоу «Надежда Европы» зыфиӀорэм илауреатэу, ГИТИС-м щеджагъэу, зӀӀашӀэрэ орэдыӀоу Апэнзэс Астемыр. Москва адыгъ кулътурэм иобществу «Хасэм» зэхихьгъэ ансамблэу «Адыги» зыфиӀорэм къэшӀо дахэу къышӀыгъэхэм яплӀыгъэхэм лъэшэу агу рихьыгъ ыкӀи бэрэ Ӏугу фытеуагъэх. Ижырэ адыгъ орэдэу «Баднынокъо» зыфиӀоу Астемыр къыӀуагъэм концертыр къыгъэбаигъ. КӀэухым къэшӀо дахэу «ИсламыемкӀэ» концертыр зэфашӀыжыгъ.

Льэтэггэуцум иклэху испунэу «Колихо» зыфиГорэр къэзыгы-тыжьыгъэхэм ыкли ар къэзы-гъэнжыгъэхэм эклэми рзэны-гъэ гушылэхэр апигохызз Къэ-ралыгъо тарихъ музеем иди-ректорху Алексей Левыкиным сыхтху тхылхэр аритыжьы-гъэх.

Адыгэ Республикэм и Представительствэу Урысыем шццым культурэмкIэ ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ итдэл ипэццэ музейм июбиелыкIэ ащ илофышIэхэм кIафэгушIуагъ. Тапэ-кIи кызгъэлъэгъон гъэшIэгъонхэм музейр ащымыкIэнэу кIафэлъэIуагъ.

**Адыгэ Республикэм
и Представительствэу
Урысые Федерацием
и Президент джэ щыцэм
ипресс-къулыкъу.**

ЛъэсрыкIохэм ящынэгъончъагъэ тегущыIагъэх

Информационнэ агентствэу «Риановости» зы-
фиорэм мы мафэхэм Москва «Іэнэ хьурае»
щызэхищагъ, ар видеоконференцие шыклэм
тетэу кӀуагъэ. Гъогу зэпырыкӀыпӀэхэм цыфыбэ
зэращыхэкӀуадэрэм, а гумэкӀыгъор дэгъзыжыгъэ-
ным пае шӀэгъэн фаехэм кӀэзэрэугъоигъэхэр ате-
гушылагъэх.

АР-м и МВД ГИБДД-мкӀэ и ГъэӀорышӀаӀэ ипашэу Чына-зыр Алыгъ кызырӀуагъэмкӀэ, 2011-рэ илъэсым гъогурыкӀоу хъугъэ-шӀагъэхэм ахэклодагъэхэм япчӀагъэ проценти 3,3-кӀэ

нахыбыг хуугээ. Административнэ юфуу кызыгуахыггэхэм япчагагээ 4415-рэ мэхуу, ахэм ащыггэу протоколзу зухаггэуаггэр процент 19 мэхуу. Урысыер пштэмэ, хэклүадэхэрэм япчагагээ про-

центи 3-кIэ нахьыбэ хьугъэ. Инспектор шьхьаIэм кызырэхигъэщыгъэмкIэ, а пчъагъэхэм илъэс къэс ахэхьо нахь, ахэкIырэп.

Юфтхьабзэм кышчыгушыла-
гъэх ыкIи шIэгъэн фаехэм анаIэ
тырадзагъ Татарстан, Белгород
ыкIи Томскэ хэкухэм, нэмыкI
субъектхэм ялIыкIохэм.

ШХОНЧЫБЭШІЭ
Рүзан.

ЗэІукІэгъу зэдыряІагъ

АР-м и МВД-рэ ФГУП-у «Урысыем ипочт» зыфилорэм иллыкдохэмрэ бэмышлзу лфшлэггу зэлүклэггу зэдырялаг. Хэггэгу клоц лфохэмклэ Министертвэм ыцлклэ лфгхьабээм хэлэжыагь общественно рэхьатныггэр кэуэхумэггэнымклэ полицием ипашэ игуадззу Геннадий Березиныр, хэушгхьафыкыггэ подразделениехэм япашэхэр.

Цыфхэм апае уасэ зиэу почтэм зэрищэрэ хыльэхэр ыкI ахышэр цынэгъончыу аIэкIэгъэхьэгъэнхэм, почтэм иIофышIэхэм альэныккIэ бзджэшIагъэхэр кьымыгъэхьуэгъэнхэм афэгъэхьыгъэ Iофыгъохэм

лъэныкъуитIур атегушыIагъэх.

МВД-м ичлүүлэх отделхэм яде-
журнэ частьхэм, полицием ивне-
ведомственнэ охранэ ыкли
иучастковэхэм loф зэрадашлштэ
шылкIэхэр агъэнэфагъэх. Кри-
минальнэ нэшанэ зыхэль ошIэ-
дэмышлэ хьугъэ-шлагъэ къэхьу-
мэ почтэм илофышлэхэр зэрэзе-
клоштхэ шылкIэм и атегушыла-
гъэх.

Джаж фэдэу ахьцэ нэпцлхэр кырамыгэклоклынхэм, ахьцэ-хэм язещэн, ягьэтгыллын эпхы-гээу мыхьо-мышлаг кэбхэмүэ зэрэдагьэзыжышттым фэгьэхы-гьэ егьэджен-методическэ за-нятиехэр бгьуитлүми афызэха-шэштых.

УнакІэ афашІыгъ

Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд и Гъэло-рышлэлэу Джэдджэ районым шылэм тыгъуасэ унэ-члэхъажь илагъ. Унаклэм ичлэхъаплэ дэжь орэд мэкъа-мэу шыжынчытыгъэм станицэм щыпсэухэрэр кызылхышагъэх.

Торжественнэ Иoftхьабзэм хэлжыаггэх АР-м и Къэралыгто Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, Премьер-министрэм игуадзэу Алексей Петрусенкэр, Урысыем ПенсиехэмкIэ ифонд псэолтэшIынымкIэ игъэIорышIапIэ ипашэ игуадзэу Сергей Шевченкэр, мы гъэIорышIапIэм ипроизводствэс отдел ипашэу Владимир Григораш, ПФР-м и ГъэIорышIапIэу Кыблэ федеральнэ шьолгырым шыIэм ипашэу Петр Ливарскэр, УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд и Адыгэ республикэ Къутамэ ипашэу Кьулэ Аскэрбий, чыпIэ зыгъэIорышIэжыыпIэ органхэм, кьулыкъухэм ыкIи ведомствэхэм япашэхэр.

Фондмн социальнэ мэханэ зэрилэр, 10ф зышлэрэ учреждение нэпэрытхэм мыр зэрашышыр кьэгүшылгьэ пстэуи кьыхагьэ-цыгыг, ыгьэцкэрэ пшээрьлгьэх-ми кьатегушылагьэх. Бюджетым хэмыхэрэ страховой тынхэм пэцэныгыг адызехьэгьэныр япшээр-ылыг аных шьхьалзу эрээчтыр хагьэунэфькыгыг ыкли 2011-рэ ильэсым Пенсиехэмклэ фондзу Джэджэ районым шылэм сом-ми миллион 876,8-рэ тын зэфэ-шьхьафхэм, куп гьээнэфагьэхэм ахэхьэрэ цыгьфхэм яматериаль-нэ зытет нахьышлу шыгьэным алуэиугьэхьагь. Мы ильэсым а пчьагьэр сомэ миллион 967,2-м нэсышт.

иучет кыыхеубытэх пенсионер 9280-рэ, мазэ кьэс аратырэ ахьщэ тынхэр (ЕДВ) зылулэу нэбгырэ 2766-рэ, федеральнэ социальнэ ахьщэ тедзэ кьызэратыхэрэ нэбгырэ 966-рэ, нэмыкхэр.

Кээээрзугьгоиγγэхэр кыызгү-
щылэхэ нэужым лентэ пльыжыр
зэпаупки, унаклэр кьапльыхьа-
нэу еблэгьаγγэх.

Станиу Даджмэ тloу зет
унэ дахэу кьыдэуцаγγэр
квадратнэ метрэ 450-рэ мэхьу.
Ащ изэтеγγэпсыхьан пэлухэγγэ
гэз мылкур УФ-м Пенсиехэм-
клэ ифонд ибюджет кьиклγγг.
2011-рэ ильэсым имэлылфэгьу
мазэ кьыщегэγγьаγγэу тыγγэгьа-
зэм нэс Пенсиехэмклэ фондыр
зычлэтышт унэр ООО-у «Рем-
стройкомплексим» ышлγγг.
loфшланлэр зычлэтышт унэм
ыклоцл ины, фабэ, гулэтыплэу
гьэклэрклагэ. Анахьэу кьыхэб-
гьэшын фаер кабинетхэр дэгьоу
зэрээтеу тыγγэхэр ары. Джаш
фэдэу автомобилхэр зыдаγγэу-
цущт чьыллэхэри пьмычьызу
аγγэпсыγγэх.

Пенсиехэмкэ фондм игъёлю-
рышланэу Джамжэ дэтым Иоф
щызышхэрэми, къеклолэшт-
хэми апае амалышхэр щыцхэ
хъугъэ.

ІЭШЪЫНЭ *Сусан.*

Сурэтым итыр: УФ-м Пен-
сиехэмклэ ифонд и Гьэlorы-
шlапlэ иунэу Джаджем ша-
гьэпсыгьэр.

Теуцожь район общественнэ организациеу «Мамырныгъэм и Лигэ» лъэшэу гухэкI шыхъугъ Адыгэ республикэ организациеу «Мамырныгъэм и Лигэ» и Совет ипрезидентэу ЦуукI Налбый Щэбанэ ыкIом идунэу зыхихъожьыгъэр ыкIи ащ иунагъорэ илэхьылхэмэр афэтхъаусхэ.

Адыгеим фашист техаклохэр зырафыжыгыгъэхэр ильэс 69-рэ непэ мэхьу

Партизаныгъ, зэолI пхъэшагъ

Тыу Аминэ заомрэ ИофшIэнымрэ яветеран, Мыекьуапэ шэпсэу. Ащ ИофшIэн ренэу цыфхэм япхыгагъ, шыIэныгъэм игупчэ итызэ игъашIэ кхъехы. Цыфыбэмэ ашIэ, ежымыи нэлосабэ ил.

КIэлалэм гурыт еджапIэр кы-уыгъэ кьодыгъ Хэгъэгу зэошхор кызыежыэм. Нэмыщхэр чылэм благъэу кьеклоллагъэхэу партизан купым зыхыгъэхэу шыублагъ адыгэ кIалэм изэо гьогухэр зыщыригъэ-жыагъэхэр. Ар Кошхьэблэ кьоджэ советым исекретарыгъ. 1942-рэ ильэсым район гупчэм ИофшIапIэхэм аIут хульфыгъэхэр зыхэтхэ партизан купэу зэхашэрэм хэ-хыагъ.

Аминэ кызыэриотэжыырэмкIэ, зэхашэрэ купым пашэу илагъ Краснодар край НКВД-м ИофышIэу Н. Кравченкэр. Ау партизанхэр зэрэ-зеклошгъэ план шылагъэл, ащ пае фэдз колхозым кIохи язырызэу шы-хэр кыагъотыгъэх. Станицэу Ново-прохладнэм зынэсыхэм, зэкIэклорэ тидзэкIолIхэм Iашэхэр, шэгынхэр кьаратыгъэх. Мэзым ренэу хсыгъэх. Партизан купым пашэу фашыгъагъ Федор Савинковыр. Комиссарэу ялагъ Сергей Куцевыр. Тыл Иофхэм-кIэ командирым игодзагъ Мэрэты-кьо Хасанэ. НэмыкI адыгэ кIалэхэу ягъусагъэхэри мэкIагъэл.

Аминэ зыхэтгыгъэ партизанхэм зэо-банэу мэзым пашыгъэр макIэп. Ежыыр зыхэтгыгъэхэм анахь ныб-жыкIагъ. Апэу ащ пэкIэкIыгъэ заор непэ кызынэсыгъэм шыгъушхэрэп.

Станицэу Бэрэкьае нэмыц купы-шхо зэрэдэхыгъэм икьэбар парти-занхэм кьафэзыхыгъэр Амин ары ыкIи ахэм кьагъэзэжыым ор ада-шIэхынэу апэтIысыгъэ партизан ку-пым апэ итыгъ. А станицэм гьомы-лапхьэхэр нэмыщхэм кызырэдэащы-гъэр альэгъугъ. Нэбгырэ 70-рэ хьурэ фашист купыр кухэм арысэу, зэуж итхэу, зэкIэклэщыгъэу гьогум кы-рэкIохэти, нахь зэпэгъунэгъоу зызэ-хаугъоежыгъ. Арэушгъэу зэрашIы-гъэр партизанхэм агу рихыгъ, нахь зэрэлэрыфэгъури кьагурыуагъ. Пый купым зыхэтхэм акIэрычыгъэ хьу-гъэ офицерым Иоф Аминэрэ игъусэ кIалэмэр ашIэнэу тыраубытагъ, ау ар чыжыэу IукIыгъэти еуагъэхэл. Зэуагъэхэр кьэблэгъэрэ купыр ары. Сыдэу шытми, зи кьамыгъанэу зэ-хаукIагъэх. ЯIашэхэри, ягъомылап-хьэхэри, шыхэри, кухэри кызыIэкла-гъэхыагъэх. Нэужым партизанхэм кьэбар ашIэгъагъ адрэ нэмыц офи-церыр зыхэтгыгъэхэм зэраукIыжы-гъагъэр. Мэз зэхэкIыхыагъэм кыых-

кIыхи, нэмыщхэм ошIэ-дэмышIэу атебэнэгъэхэ партизанхэм зи ащы-мышIэу япшъэрылгъ агъэцэкIагъ. Ащ фэдэ хьугъэ-шIэгъэ зэфэшхьафхэу партизанхэм кьяхьулагъэу макIэп Аминэ кыIотэжыырэр.

НыбжыкIагъэми, Аминэ нахьыж-хэм шъхьэкIэфэныгъэ афишIэу, шы-пкыагъэ афыриIэу, адыригъаштэу ре-нэу ахэтыгъ. Кьин хэфагъэм Iэпы-Iэгъу етыгъэныр зы мафи шыгъу-пшагъэл.

1943-рэ ильэсым ищылэ мазэ пьи-дээр Мыекьуапэ зыдафыжыым, Ами-нэ зыхэтгыгъэ партизан купыр Кош-хьаблэ кьэсыжыгъагъ. Партизан-хэм пшъэрылгъ афашыгъагъ зэкIэ-кIожырэ пьидзэм шыщ румыны-дзэхэу Лабинскэ икIыхэу Кошхьэблэ лъэныкьомкIэ кIохэрэр кызытэра-гъэуцонхэу. Ащ пае партизанхэм чIыпIэ Iэрыфэгъу кыыхахи, ошIэ-дэ-мышIэу атеуагъэх. Румынхэр кьа-штэхэи, моклэ-мыклэ зэбгырычыгъэх. Ащ лыпытэу тидзэкIолIхэри атеба-нэхэи, ауыгъэри макIэп, гъэрэу кьа-убытыгъэри бэ. А мафэр ары парти-занхэр Кошхьаблэ зыдэхыагъэхэр. Ар зыхьугъэр 1943-рэ ильэсым шылэ ма-зэм и 30-р ары. Советскэ дзэхэри а уахьтэм тефэу кьэсыгъэх.

Аминэ Иоф зыщишIэщыгъэ чы-лэм кьэсыжыгъ. «ТикIалэ кьэкло-жыгъ», — аIуи, зыщыщхэр гушIуа-гъэх. Ау чылэм кьыдэнэныр кIал-лэм ышъхьы кыыхагъэл, кьэнэжыын ыльэкIыщыгъэ нахь мышIэми. Кьыдэхыгъэ дзэу ыпэкIэ езыгъэху-рэм хэхыагъ. ДзэкIолI шъуашэрэи кьуаджэм шызыщылгъ, кьохьаплэм екIурэ Дзэ Пльыжыым хэтэу ежыагъ.

Партизанхэр мэзым шъэфэу хэсы-гъэхэмэ, джы Аминэ зыхэфэгъэ дээр шъхьаихыгъэу пый мэхьаджэм еза-ощтыгъэ. Аминэ ишIэныгъэрэ икьу-лыкьушIагъэрэ зылэ ильхэм агу ри-хыгъ. Ащ пае чIагъэхыагъ ыкIи шы-рагъэджагъ Орджоникидзе (джы Владикавказ) дэт лъэсыдзэ учили-щым. Лейтенантэу кычIатIупшыгъ. Взводым ипашэу я 2-рэ Украинскэ фронтным хэтгыгъ. Украинэр, Венгри-ер, Румыниер, Австриер шъхьафит зышIыжыгъэхэм ахэтыгъ. ТекIоны-гъэм и Мафэ Прагэ шигъэмэфэкIыгъ. Нэужым япон заоми хэтгыгъ.

Ильэс 22-рэ нахь зымыныбжы-гъэ офицерэу 1946-рэ ильэсым дзэм кыыхэкIыжыгъэм илагъэх Хэгъэгу заом иорденэу я II-рэ степень зилэр, Жьогъо Пльыжыым иорденитIу, ме-дальхэу «За победу над Германией», «За победу над Японией», «За обо-рону Кавказа» зыфилохэрэр, нэмыкI-хэри.

Дзэм кызыыхэкIыжы нэуж Аминэ ВЛКСМ-м и Кошхьэблэ райком иапэ-рэ секретарэу Иоф ышIагъ. Апшъэрэ еджапIэу ВЛКСМ-м и ЦК илагъэм шеджагъ, Ломоносовым ыцIэ зы-хырэ университетэу Москва дэтыри кьыухыгъ. Кошхьэблэ райисполко-мым итхьаматэ игодзагъ. Адыгэ кьэ-ралыгъэ кIэлэегъэджэ институтым марксизм-ленинизмэмкIэ икабинет ипэшагъ. Обществэу «ШIэныгъэм» ихэку организацие пшъэдэкIыжы зы-хырэ исекретарыгъ, АГПИ-м заоч-нэ егъэджэнымкIэ ипроректорыгъ.

Тыфэлыао Тыу Аминэ бэгъашIэ хьунэу, игухэлхэр кьыдэхьунхэу. Партизан закъоу Адыгеим кьинэ-жыгъэм шъхьэклафэ фэтэжыгъэшI.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

АР-м иветеранхэм ясовет ипресс-секретарь.

Сурэттым итыр: Тыу Амин.

Пыир кьушъхьэм кьырафыхыгъ

Адыгеим фашистыдзэ-хэр рафыжыкыи шъхьафит зашIыжыгъэр мэзаем и 18-р ары. А мафэу шапсы-гъэ чылэгъо зэпэлусхэу Афыпсыпэ, Псэйткыу ыкIи Хьашткыу шъхьафит за-шIыжыгъэм ильэс 69-рэ тешIагъ.

Я 9-рэ Краснодар кьу-шъхьэ-шхончэо дивизиеу Кутузовым ыкIи Жьогъо Пльыжыым яорденхэр зи-шъуашэм, я 46-рэ Дзэм ячастьхэр арых Шытхьэлэ-Лэбэпэ лъэныкьомкIэ кьы-кIыхэзэ тишъолтыр пыир изыфыгъэхэр. А заом лъэ-ныкьуйтIумкIи лъыбэ ща-гъэчъагъ.

Фашистыдзэхэм япашэ-хэм дэгъоу кьагурылоштыгъ япытапIэ кьызыпхырат-хьукIэ, Пшызэ шъолтыр-ми Адыгеими яИоф зэрарымылжыжыщтыр. Арэу-штэу зыхьукIэ, Кавказыр аштэным пае агъэуцугъэ-гъэ планэу «Эдельвейсыр» агъэцэкIэнымкIэ гугъапIэ ямыIэжыэу шытыгъ. Джары Гитлер идзэхэу кьу-шъхьэм хэтхэм япашэхэр зэкIэклонхэу зыкIыфэмы-ягъэхэр ыкIи кIуачIэу яIэр кьызыахуагъэу тидзэхэм пхъашэу кьазыкIыпэуцужыщтыгъэхэр.

ПытапIэр тидзэхэми пхы-ратхьугъ, пшым чIэнэгъэ ин-ышIыгъ. Тидзэхэми чIэна-гъэу ашыгъэр макIэп.

Кавказым шыклогъэ зао-хэм афэгъэхыгъэ дзэ ме-муархэу дзэпашэхэм кьа-тхыжыгъэхэм зэращыха-гъэунэфыкIырэмкIэ, мы чIыпIэм пхъашэу шызэуа-гъэх, яцIыфхэмкIи ятех-никэкIи чIэнагъэу пашы-гъэр иныгъэ. Ау сыд фэдэ-кIи тидзэхэр кьызэкIэкла-гъэхэл, укIыгъэрэ улагъэрэ бэу ялагъэми, пшым ыубы-тыгъэ пытапIэр пхырат-хьугъ, пшъэрылэу афа-шыгъэр агъэцэкIагъ.

Пшым пытапIэ зыпхы-ратхьум, уахьтэ тырамы-гъашIэу тидзэхэр ыпэкIэ илыгъэх. ЧыпIэ-чыпIэу кьушъхьэм хэт псэупIэхэм адэлэ пьидзэхэм ошIэ-дэ-мышIэу тидзэхэр атебанэ-хэзэ, станицэу Ширванскэр, кьутырхэу Зозулиныр, Са-мурскэр шъхьафит ашIы-жыгъэх. Шылэ мазэм и 16-м кьутырэу Оплениныр, Маратуки, Армянскэр, станицэхэу Черниговскэр, Даховскэр (Дахьур) тидзэ-хэм аштэжыгъэх. Ахэм аблэкIыхэмэ фашистыдзэ-хэр кьаухьуринхэшь гъэ-ры хьунхэм шыщыныхьэ-хи зэкIэклагъэх.

Я 9-рэ Краснодарскэ Бы-ракъ пльыжыгъэхэ дивизи-ем ичастьхэр зэкIэкложы-рэ пьидзэм ыуж итхэу апэ-кIэ рагъэхьузэ, Адыгеим шыщ кьуаджэхэу Адэмые, Хьатикъуае, Бжъэдыгъу-хьаблэ, селохэу Белэр, Пре-ображенскэр, Новосеасто-польскэр, Ивановскэр, кьу-тырхэу Красногвардейскэ ыкIи Шэуджэн районхэм арытхэм ащышхэр шъхьа-фит ашIыжыгъэх. Адыге-им ичIыгу итыгъэ нэмы-цыдзэхэр зырафыжыхэм, я 9-рэ дивизиер Пшызэ шъо-лтыр шызэуагъ.

Тарихьым кьызыригъэ-лыагъорэмкIэ, зигугъу кьэт-шыгъэ дивизием хэтыгъэх Адыгеим шыщ дзэкIолIхэр. Ахэм ащыщых И. Ацумы-жыыр, Я. ШъхьатIумэр, Козын зэшхэу Хьарунэрэ Хьабырзэрэ, М. Ермышы-киныр, Д. Чудаковыр, нэ-мыкIхэри. Дивизием цIэ-рыло шыхьугъагъэх Хьа-пэпх зэшхэу Адамрэ Ам-занэрэ, КIыкI Мыхьамо-дэ, М. Тарасенкэр. Мыхэр пхъашэу зэрэуагъэхэр ябоевой наградэхэм кьа-ушыхьаты.

1943-рэ ильэсым икIы-мафэ сурэтыр красноар-мейцэхэм атырахыгъ.

Тарихьым илахьхэр

Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ музей Хэгъэгу зэ-ошхом фэгъэхыгъэ залэу хэтым цыфыбэ зызэблэ-кIы. Ащ анахь чIыпIэ ин-щызыубытыхэрэр Адыге-им фашистыдзэхэр зэрэ-рафыжыгъэхэр кьэзыгъэ-лъэгъохэрэ материалхэр ары.

Стендхэм экспонат гъэ-шIэгъонхэр ащыплэгъу-щтых. Ары пэпчэ 1943-рэ ильэс кьиным уфашъжы. Партизан отрядэу «Народ-ные мстители» зыфило-щтыгъэм идзэкIолIхэм ыкIи икомандирхэм зэо гьогъоу кьакIугъэр ахэм кьауатэ. Джащ фэдэу стендхэм кьа-гъэлэагъох уахьтэм гьожы ышIыгъэ документхэу кьалэу Мыекьуапэ тидзэ-хэу шъхьафит зышIыжы-гъэхэм афэгъэхыгъэхэр. Ахэм ахэлыхь тиреспубли-кэ игупчэ кьалэ шъхьафит

зэрашIыжыгъэм фэгъэ-хыгъэ кьэбарэу Закав-казскэ фронтным игъэзет 1943-рэ ильэсым шылэ ма-зэм и 31-м кьыхиутыгъэр.

А пстэум адакIоу рес-публикэр шъхьафит зы-шIыжыгъэхэм афэгъэ-хыгъэ тхылхэу атхыгъэ-хэм явыставки музеем шызэхэшагъ.

Сурэтым итыр: музе-им ИофышIэ шъхьаIэу Н. Е. Нагиевем докумен-тыкIэхэр экспозицием хельхьэх.

Тезыхыгъэр Аркадий Кирнос.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэртбый.

Зэо мэшлошхом хэтыгъэхэр ащыгъупшэхэрэп

Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ библиотекэ краеведениемкIэ иотдел адыгэ тарихым, культурэм, искусствэм, бзэм, литературэм гъунэ алыфэу, ахэмкIэ мэханэ зилэ хьугъэ-шлагъэ пэпчэ инэплэгъу итэу сыдигъуи илофшIэн зэхещэ. Отделым ипашэр Мыгу Сар. НэмыкIэу мыщ Iоф шызышIэхэрэ Бэчыжэ Маринэ, Айтэчыкыо Рузанэ, Къат Сусанэ, ГьукIэлI Асыет ашIэу зыфэгъэзэгъэхэмкIэ гъетныгъэ зэрIэр гъуашэрэп.

Сыдигъо учIэхьагъэми отдел кIоцIым къэгъэлъэгъон IэпкIэ-лъэпкIэ зэфэхьафхэр шыолъэгъух, тхылъеджэхэми Iэдэбзу шапэгъокIых.

Къэгъэлъэгъонхэр мэфэкI-хэм, цыф цIэрылохэу шылакIэр зыпкэ игъэуцогъэнымкIэ фэлъэкIыштыр зышлагъэхэм, непэ ар зыгъэсыхэрэм, теклоньгъэр къыдзыхыгъэхэм яхьылагъэх.

Отделым къычIэхьэгъэ тхылъыкIэхэри ренэу анахь лъэгъупIэ чIыплэм цытых.

Чэзыу хьугъэ-шлагъэ пэпчэ кIэзыгъэнчъэу библиотекарь хьупхьэхэм Iоф дашIэ, зэты-

рагъэпсыхьэ. МэзаемкIэ ащ фэдэу къыхагъэщыгъэр нэмыц техакIохэр Адыгеим зырафыжыгъэхэр мы мафэхэм ильэс 69-рэ зэрэхьурэр ары. Къэгъэлъэгъонэу «В боях за Адыгею» зыфиорэр зыгъэхьазыргъэр библиотекэм илофышIэу Айтэчыкыо Рузанэ.

Рузанэ выставкэм игъэхьазырын зыфагъазэм анахь лите-

ратурэ гъэшIэгъоныр (тхылъхэр, журналхэр, гъэзет тхыгъэ купкI ушъагъэхэр) фондым къызэрэхышыпкIыгъэр къытилуагъ.

«Хэгъэгъу зэошхом иплъырстыр гомылу ти Адыгей хэтыгъ, хэкум фэлъэкIырэр ащ хишIыхьагъ. Хьульфыгъи, бзылфыгъи, кIэлэцIыкIуи зам зэлэгъу ышIыгъагъэх, хэти

зышъхьасыжыгъэп, ар зэкIэ мы къэгъэлъэгъоным хэлъ тхылъхэм, тхыгъэхэм къалуатэ», — еIо Рузанэ.

КъэгъэлъэгъопIэ мэкIайхэм ащытэлъэгъух В. Глуховымрэ К. Ацумыжымырэ зэдатыгъэ тхылъэу «Адыгея в дни Великой Отечественной войны», Л. Рудяк иеу «В боях за Кубань и Адыгею», Г. Барташук итхылъэу «Правда о Второй Мировой войне», зэопIэ чIыплэхэм ясхэмэ-картэу «Освобождение Адыгеи» зыфиохэрэр, журнал ыкIи гъэзет тхыгъэхэр, И. Жерноклевым иеу «Горы в огне», Е. Кринко итхылъэу «Майкопские партизаны», ШIэжэ тхылъышхор, И. Бормотовым къыдыгъэкIыгъэу «В боях за Майкоп. Крах операции «Эдельвейс», «Непокоренные горы Кавказа» зыфилоу И. Бормотовымрэ М. Романовымрэ зэдатыгъэр, Юрий Бессоновым иеу «Город, сданный без боя» (Майкоп в оккупации).

Мы повестыр Мыекъопэ партизан отрядэу «Народные мстители» зыфиорэм идзэкIолIхэм ыкIи зэкIэ Мыекъуапэ илIыхьужь-патриотхэм, шыпсэхэрэ цыфхэу пыижэ бзаджэу къэзыухьурэгъэхэм

зыкытIэкIэхыжыгъэнымкIэ лIыгъэ къызхэфагъэхэм, зышъхьафитныгъэ къэзыухьумагъэхэм афэгъэхьыгъ.

Къэгъэлъэгъонэу «В боях за Адыгею» зыфиорэм хэлъ тхылъ пэпчэ утлабэмэ, зэпырыбгъазэмэ, уеджэмэ пшIоигъо мэхъу, зэо мэшлошхом хэтыгъэхэу, теклоньгъэр къыдзыхыгъэхэу, мамырныгъэр тфэзыухьумагъэхэр зыфэдэ цыфыгъэхэр бгъэунэфэу ыкIи бгъэлъапIэу мэхъу.

Тхылъеджэ нахь чанхэр зэошхом фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъоным ебгъукIохэрэп, ячIыплэ тарихь, Адыгеим Хэгъэгъу зэошхор зэрэщыхьушIэгъэ шыкIэр ыкIи цыфхэр ащ зэрехьулагъэхэр, къызэрелыжыгъэхэр ыкIи а блэкIыгъэ зэо къыным джырэ мафэхэм уасэ нахь афаригъэшIэу мы мэкIаишхом тет тхылъхэм къа-кIэлъэлъух, еджэнхэу аштэх.

Ары, ухэтми уиблэкIыгъэ пшIэн фае, джашыгъум уигулыты, уигукIэгъуи, уигугъэ шъхьэимыххэми нахь зыкытIэуахышт.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

Сурэтым итыр: **ТХЫЛЪ КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНЫР ЗЫГЪЭХЬАЗЫРЫГЪЭУ, БИБЛИОТЕКАРЭУ АЙТЭЧЫКЪО РУЗАН.**

УНЭ ИПОТЕКЭР

ГуIэным зыдешъумыгъэхьых

Непэ Урысыем пстэуми анахь къыныгъошхоу илэхэм зыкIэ ащыц цыфхэм зычIэсыштхэ унэхэр ягъэгъотыгъэнхэр. А къыныгъом идэгъэзыжын телъытэгъэ программэ ыкIи шыкIэ зэфэхьафхэр хэгъэгум щагъэфедэх нахь мышIэми, чэзыухэм ахэтхэр бэшхокIэ нахь макIэ мэхъух пфэлоштэп. Цыфхэм ялэжъапкIэ зэрэмакIэм, банкхэм чыфэхэмкIэ процент тегъахьоу агъэфедэхэрэр зэрэинхэм, унэ псэолъэшным хэхьоныгъэшхохэр зэрымшыхэрэм ыкIи ащ ыпкэ къыкIэу уасэхэм зэнэкъокъушо зэрэхэмылым пстэури къызэтырелажэ. УзычIэсыштыр къызэрэпщэфышт ахьцэ чыфэ банкым къылыпхыным ычIыплэкIэ ипотека агентствэр гъусэгъу пшIыныр нахь хэкIыплэшIу фэдэу къыпшыхьушт, ау ащи шыкIагъэ горэхэр имыIэхэу цытэп. Сыда унэ щэн-щэфынымкIэ республикэ бэдзэршыплэм шы-хьухэрэр, шышIэхэрэр, ипотека цыфхэм нахь апэблагъэ мэхъуа? Ар зэдгъашIэ тшIоигъуагъ Адыгэ ипотека агентствэм ипашэу КIошъэ Василий тызылоклэм.

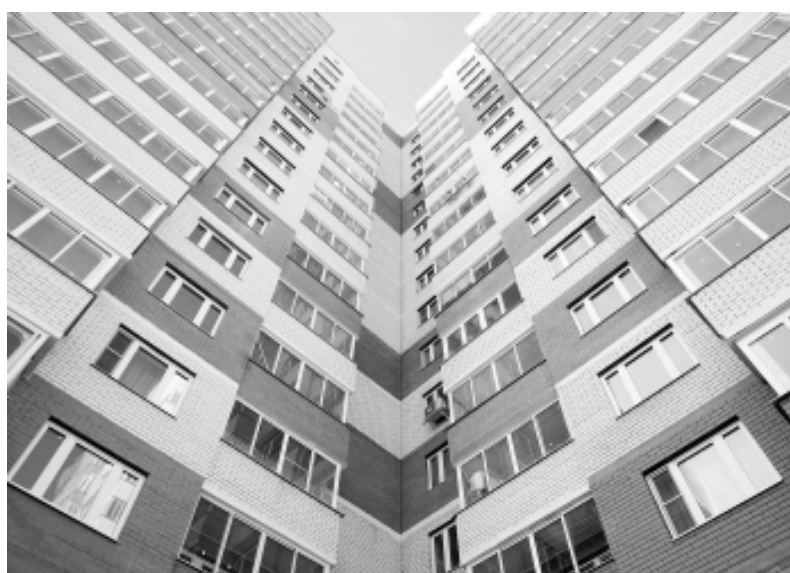
Ащ къызэрэтилуагъэмкIэ, непэ Адыгеим унэ квадратнэ метрэм уасэу шыриIэхэр дэхэкIаеу зетекIыхэу къытшыхьугъ. ПсэолъэшI организацехэм ашIыгъэ унакIэу ащэрэм изы квадратнэ метрэ сомэ мин 30-м нэс бьасэмэ, зычIэсыгъэхэу ащэжыхэрэм ауасэ сомэ мин 30-м къышыублагъэу 42-м нэсы. Ащ емылгытыгъэу, къызэтынэкIыгъэ илэсым изэфэхьысыжыхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, зышIэ къетлогъэ организациери зэрадыхэтэу, Адыгеим ит банк зэфэхьыгъэхэм унэ къащэфыным пае зэкIэмкIи цыфхэм сомэ миллион 525-рэ чыфэу аратыгъ. Ипотекэ чыфэхэр ятыгъэнхэмкIэ ыпэрэ илэсым Iофхэр нахь дэгъугъэхэми, къызэтынэкIыгъэ 2011-рэ илэсым ипотека агентствэм илофшIэн кIэхуэу фэхугъэхэм ащ ипашэхэр агъэразэхэрэп. Банк-

хэр къатекIуагъэхэу алытэ.

Банкхэмрэ ипотека агентствэмрэ чыфэхэмкIэ шапхэхэу агъэфедэхэрэр зетекIых. ИкIэу фэдизэу цыфхэр шапхэхэм зэрашымгъуазэхэр арынкIи мэхъу нахьыбэмкIэ цыфхэм банкхэр гъусэгъу зыкIахьхэрэр. Ипотекэ агентствэм ыгъэфедэрэ шапхэхэмкIэ чыфаштэхэр зымыгъэрэхэрэм ащыц къэпщэфырэ унэм уасэу илэм ипроцент 30 ахьцэ зэлугъэлагъэу уилэн, нэмыкIэу къэпIон хьумэ, апэрэ тыгъом фэшI птын фаеу зэрэщытыр. А лъэныкъомкIэ банкхэм шапхэу агъэнафэрэр проценти 10 — 15-м шIокIырэрэп. Ау банкхэм ячIыфэ тегъахьохэр ипотека агентствэм ыгъэнафэхэрэм анахьыб, процент 12-м тIэкIу ехьух. Ипотекэ агентствэмкIэ ар проценти 7,4-м къышыублагъэу 11-м шIокIырэрэп. Ащи изакъоп, про-

цент тегъахьор нахь макIэ зышIырэ коэффицентхэри ипотека агентствэм ишапхэхэм къыдалытэх. ЕтIани бэ ялытыгъ сомэ пчъагъэу къаыпхы-рэр зыфэдызым ыкIи ар зытелытэгъэ ильэс пчъагъэм. Гу-щыIэм пае, зычIэсышт унэ къэзыщэфыхэрэ зэшъхьэгъусэхэм яз ны (унэгъо) мылкъур егъэфедэмэ, чыфэм процент тегъахьоу илэр 0,25-кIэ, гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ Федеральнэ программэу «Жилище» зыфиорэм ипрограммэ гуадзэу «Унэгъо ныбжыкIэхэм зычIэсыштхэр ягъэгъотыгъэнхэр» зыфиорэм унагъор хэуцуагъэмэ — процент 0,25-кIэ, ипотека агентствэм ипрограммэу «Стимул» зыфиорэм илэпылэгъу хэлъэу ашIыгъэ унэм шыц Iахь цыфым къещэфымэ — процент 0,25-кIэ, унагъом зыныбжэ имыкIыгъэ кIэлэцIыкIуитIу илэмэ — процент 0,25-кIэ, шы илэмэ — процент 0,5-кIэ процент тегъахьор нахь макIэ фашы. Ащи изакъоп. Къэтлогъэ шапхэхэм ащыцхэу унагъор къызыхиубытэхэрэр зэхагъэхьожьыхэшъ, ахэм къатыгъэ пчъагъэмкIэ ипотека чыфэм ипроцентхэр нахь макIэ ашIыжых. Джащ фэдэу къэлэгъэн фае зычIэсыгъэхэ унэр къэпщэфы зыхьукIэ процент тегъахьоу ипотека агентствэм ыгъэфедэрэр унакIэм шыц квартирэ къэпщэфыным пае ыгъэфедэрэм зэрэнахьыбэр.

ЗэкIэри гъэзет нэкIубгъом къышIогуауи, ипотека агентствэм уктыкIыгъэ узычIэсыштыр къэпщэфыным пае шэпхьабэ агъэфедэ. Ахэм зыкIэ ащыц чыфаштэм мэээ гурыт

лэжъапкIэу илэр зыфэдызым фаер.

— Тиагентствэ чыфэу сомэ миллион 1,3-рэ Iыпхыным фэшI уигурыт мэээ лэжъапкIэ сомэ мин 30-м нахь мэкIэн ылтэкIыштэп, — еIо КIошъэ Василий. — Непэ ащ фэдиз лэжъапкIэ зилэхэр зэрэмыбэр къэсымыложьми ошIэ. Арыштэ, унагъом шыц нэбгыритIум ялэжъапкIэ зэхэгъэхьуагъэу къафэтэлъыгъ. Ящэнэрэ гъусэгъуи ашIын фитых. ЕтIани, ар унагъом шымышми, Iахьылынэгъэ къадыримыIэми хьушт. Банкым а лъэныкъомкIэ шапхэу ыгъэфедэрэр тэ тишIыкIэ тIэкIу текIы. Шыпкьэ, шапхэхэр тэрэп зыгъэнэфагъэхэр, ыпшъэкIэ шыIэ тиорган ахэр шызэхагъэуцуагъэхэ ыкIи тэ ахэм тадэхынэу цытэп. Зэфэхьысыжэ папкIэу къэпIон хьумэ, тэ тишапхэхэр зэрэнахь дэгъухэри, банкхэм агъэфедэ-

хэрэр зэрэнахь дэгъу лъэныкъохэри шыIэх.

ТигушыIэгъу зэрэхигъэунэ-фыкIыгъэмкIэ, апэрэ ахьцэ Iахьэу цыфым ытын фаер банкхэм нахь макIэу зэрагъэнэфагъэр арынкIи мэхъу чыфаштэхэр ахэм нахьыбэу гъэрекIо якIолIэнхэу зыкIэхьугъэр. Ау къытфилогатгъэхэм къызэрэ-тшагъэхьугъэмкIэ, цыфым ищыIэныгъэкIэ пстэуми анахь ищыкIэгъэ шыпкьэу цытыр зычIэсыштыр арыштэ, гуIэн Iоф хэмылэу бгъуитIум агъэфедэрэ шапхэхэр дэгъу дэдэу зы-зэхэпфыхэкIэ ары нылэп чыфэкIэ узэкIуштыр къыхэпхын зыплэкIыштыр. Банкхэм ыкIи ипотека агентствэм агъэфедэрэ шапхэхэм дэгъоу защыжугъэгъуаз, шьо мылкъумкIэ амалэу шъуиIэхэр дэгъоу къы-дэшъулыгъэхэ ыкIи ащ ыуж те-убытагъэ шъушIы.

СЭХЬУТЭ Нурбий.

■ УАХЪТЭМРЭ КЪОДЖЭ ЕДЖАПЭМРЭ

Акъялым икъяэжыуап

Сабыр дунаим кызытехоклэ, тхьэпэ кьабзэу зи зытемытхэгэм фэд. Мэкъэ гэшлэгъонхэм, шьо зэфэшхьаф зилэ пкыгъохэм ищылэныгъэ кьауцухъэу рагъажьэ. Цыф цыкълум зэхихырэр, ылъэгъурэр зыпкырищэу (зыхищэу) еублэ, ащкэ ны-тыхэр, нэнэж-тэтэжхэр лэпылэгъу фэхъух, етланэ игъо кызысыклэ еджаплэм члэхъэ. Унагъом изакъоп клэлэцыкълур зыщяплурэр — еджаплэм лэф шызышлэрэ клэлэгъаджэхэм шлэныгъэу алэкълэхэр алэклагъахъэх, шэн-хабзэ горэхэр ахалхъэх. Цыфым лъэпкъэу зыщыщыр кыхигъэщыныр ишэнхэм ащыщ, ныдэлъфыбзэу унагъом шигъотыгъэм рытхэшъунэу, реджэшъунэу

еджаплэм шырагъашлэ. Джэдэжхъэблэ гурыт еджаплэм тызэблагъэм, адыгабзэм ыккы адыгагъэм яхьыллэгъэ лэфыгъохъу мыщ шызэшъуахыхэрэм зашъыдгъэгъуазэ тшлэиогъуагъ.

Шьынэхъо Саньет.

Коридорым тырыклэзэ дэпкыым пылгъэгъэ тхыгъэхэр тэлъэгъух: мары Джэдэжхъэблэ кышхыгъэ Хьут Шамсудинэ исурэт, шылэныгъэ гъогоу кыкълугъэр, лъэпкъым фэлажъэзэ кыдыгъэкълыгъэ тхылхъэм яхьыллагъэу кызылотыкълурэ кьэбархэр. Тхакломи, усакломи, цыф цлэрыло хъугъэми — Джэдэжхъэблэ щяплугъэхъу кьауджэм ищытхъу языгъалохэрэм ясурэтхэр олъэгъух.

Шьынэхъо Саньет адыгабзэмкэ зыщыригъэдэжхэр кабинетым тызычла-хъэм, дэпкъхэм чыплэ нэклэ зэрямылэм гу лъыттагъ, тыдккы зыгорэхэр атетых: мары зыбгъумкэ адыгэ лъэпкъым кыхэкълыгъэ тхаклохъу, усаклохъу тилэхэм ясурэтхэр, мэхъанэ зилэ пычыгъо щэрыохэр. Джыри зымы гушы-лэгъу тыфемыхъузэ, мыщ шытлэгъугъэхэм адыгабзэм, адыгагъэм Джэдэжхъэблэ гурыт еджаплэм икклэгъаджэхэр лъэшэу зэраделажьэхэрэр нафэ кыпфэхъугъ. Алоба «Бэрэ зэхэпхын на-

хы, зэ плъэгъун», цыфым ылъэгъурэр нахь псынклэу ыгу реубыгъ, алъэгъуштыри янэплъэгъу ит зэпыт зыхъуклэ...

Шьынэхъо Саньет адыгабзэмкэ зыригъаджэхэрэр илгъэс 20-м кьэхъугъ. Тхылгъэу шы-лэхэм анэмыклэу ежъ ышхъэклэ программэхэр зэхэгъуцох, акылым лэф езыгъэшлэшт, уезыгъэ-гупшысэшт шыклэхэр кьафегупшысых. Гушылэм пае, гушылэм изы пычыгъо хьарыфхэмкэ, изы пычыгъо сурэткэ зэпыгъэуцугъэу зэрэпсауу кыкълурэр кьэуугупшысыжынын пае. Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыхиутхыхэрэм ащыщхэр кыхьэбзыкълых, егъэтлэтылх, етланэ егъэдэжэн лэфымкэ кызыфегъэ-федэжых. Ригъаджэхэрэм ащыщэу адыгабзэм нахь фэшагъэу зычлэ кырилошъуштыгъэмкэ тызеупчым, ащ фэдэу нэбгырэ заулэ зэрахэтыр кылуагъ, ау Нэхэе Асыет кьахигъэщыгъ.

Нэхэе Асыет я 11-рэ классым икклэгъаджакълу, ныдэлъфыбзэр шлу елгъэу, Теу-

Нэхэе Асыет.

чожь районым адыгабзэмкэ зэнэкъокъоу шызэхашхэрэм ахэлажъэу, хагъэунэфыкълурэ чыплэхэр ащыубыгъэхъу кыхэкълыгъ. Ныбжыкълэм яхьыллэгъэ кьэбархэм, Мамырыкьо Нуриет клэлэцыкълухэм апае ытхырэ расказхъу «Адыгэ макъэм» кыхъэхэрэм яджэныр иклас. Ахэм гупшысэу ахэлъыр зэрэзыхыфшъурэр пшъашгъэм кыхэкълы. Еджаплэр кызыухыкълэ, Асыет ишлэныгъэхэр бзэзэгъэшлэным ылъэныкълэу лыгъэкълуатэхэмэ зэрэшлэиогъур кьытилуагъ. Ар кыдэхъушъунэу кьытшлэшы.

Бэрэзэджэ Светэ ублэллэ классхэм арыс клэлэцыкълухэр регъаджэх. Къызэрэхъдгъэщыгъэу, нэрылгъэур нахь гурылогъошлу. Зыщыригъаджэхэрэм музей цыкълу кышхыгъауахыгъ. Мыщ адыгэмэ шыгъынэу нахьыпэм ащыгъыштыгъэхэр зыфдагъэхэр, унэгъо хьызмэтым

Шьэоцыкълу Роз.

щагъэфедэщыгъэ лэмэ-псымэхъу джы ямылэжхэр шыплгъэгъуштых. Зилгъэкъ тарихъ зымышлэу кьэтэдэжхэрэм алъапсэ хэчыгъэ фэхъу, ау джэдэжхъэблэхэм ащ фэдэ ялэплэн плъэкълыштэп. Музей цыкълум члэлэ пкыгъо пэпчъ хьышъэ пылэ, Бэрэзэджэ Светэ ахэр клэлэцыкълумэ кьафилуатэхэ зыхъуклэ агу етыгъэу едэлъх, етланэ упчлабэ кырахыжъэ: «Тхъур е щатэр тучаным кышхыпщэфынэу члэ-лхыба, ахэр тинэнэжхэм ежъежырэу ашлэштыгъа? Адыгэ ланэр сьд пае хъурагъ?» Зэрэшлэгъэшлэгъоныр кьахэщы.

Шьэоцыкълу Розэ «Адыгэ хабзэр» клэлэеджаклохэм арегъашлэ. Адыгэхэм нахьыпэм шэн-зэхэтыкълэу, зэфыштыкълэу ялагъэхэр, лъэхъанэ пэпчъ ахэм зэхэкълыныгъэхэр зэрафэхъуштыгъэхэр ригъаджэхэрэм кьафелуатэ. Лы-хъужэ эпосэу «Нартхэр» зыфи-лорэр кызыфегъэфедэ, ащ дэтмэ ащыщхэр шысэу кьафехы. Шьэоцыкълу Розэ ригъэдэжхъэхэм ащыщхэр игуапэу кыхегъэщы. Ахэм ятворчествэ клэлэцыкълухэр нэлуасэ зэрэфышлыхэрэр кьытело.

— Шлэныгъэ зэбгъэгъотыгъэ горэм хигъэхъошъуи, лыгъэкълотэшъуи цыфхэм шлуагъэ кьафыхы зэрэхъугъэм ушымыгушху-кълн плъэкълурэп, — хегъэунэфыкълу Розэ.

Хьут Саидэ клэлэгъаджаклохэр ригъаджэхэ зыхъуклэ шыклэ зэфэшхъафхэр егъэфедэ. Шлэныгъэу лэкълэлым хе-

гъэхъо зэпыт, нэмыклэ клэлэгъаджэу Адыгеим лэф шызышлэрэм ахэхъэ, Мыекъуапэ зэхэхъэу шызэхашхэрэм ахэлажъэ, егъэдэжэн шыклэу ашлэхэрэмкэ зэдэгъуашх. Зэлуклэ гэшлэгъонхэр еджаплэм шызэхэщэ.

Клэлэгъаджэу зигугъу кьэсшыгъэхэр зэдэлэжыхъэзэ илгъэс кьэс «Адыгабзэм и Тхьамафэклэ» зэдэжхэрэ пчыхъэзэхэхъэхэр зэхашх. Ащ имафэ пэпчъ зы кьэ-гъэлъэгъон горэхэр кьашлых. «Губзыгъ», «Хэбзэ дахъу тэ тилэр джащ фэдэ», «Адыгэ джэгу» зыфилохэрэ пчыхъэзэхэхэмэ, зэнэкъокълумэ клэлэгъаджаклохэр ахэлажъэх. Адыгэ шхынхэр яунагъохэм кьащагъэхъазыр-хэщъ, еджаплэм кызыдахых, анахь лэшлоу кьэпщэрыхъагъэр, шхыныгъохэм ащлэхэр зэхафых. Бысымгуашх хъуштыхэм ахэр кьашхъапэжышты. Сидэу шытми, клэлэгъаджэхэм лэфтхъабзэу зэшъуахыхэрэм клэлэгъаджаклохэр адыгагъэм, дэхэагъэм, цыфыгъэм зэрафалухэрэр нафэ.

Джэдэжхъэблэ гурыт еджаплэм идиректорэу Кълкъл Юсыф узэхъопсэн, шысэ зытепхын цыфхэр зэрилэхэр, ащ фэдэ адыгагъэ зыхэлхъэр кьуаджэ пэпчъ кьыдэкълыхэмэ тилгъэкъ зэрэмыклэдыжыштыр зетэлэм, лъэшэу игопагъ.

«Хьаклэр кьакломэ, насып кьыдэкълэ» алуи, тыкьамаыхакълэу тыкьатлупшыжыгъэп. Хьарклэ.

ХьАРЭХЪУ Мурат.
Мыекъуапэ — Джэдэжхъэ-хъапл — Мыекъуапэ.

Лажъэ зимылэ цыфыр алэкълэуеклагъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клэцл лэфхэмкэ и Министерствэ кьызэритырымкэ, мэзаем и 6-м кьыдгъэгъагъэу и 12-м нэс республикэм бзэдэжлэгъи 109-рэ шызэрахъагъ. Ахэр: бзы-лфыгъэм ебэныгъэхъу 1, хъунклэн бзэдэжлэгъэу 2, тыгъуагъэхъу 40, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэдэж-шлэгъи 8, нэмыкълхэри. Экономикэм ылъэныкълэу законьыр гъогогъу 18-рэ аукуагъ, гъогогъуи 10-рэ наркотикхэр кьапкырахыгъэх. Урысые Федерацием изаконодательствэ зыукъогъэ нэбгыри 101-рэ рэвэуахъумэклэ органхэм агъэунэфын алъэкълыгъ, бзэдэжлэгъэу лэфэу зэхэафыгъэр процент 91-м ехъу.

Блэкълыгъэ тхьамафэм Адыгеим игъогъухэм хъугъэ-шлэгъи 3 кьатехъухъагъэу ГИБДД-м икълу-лыкълушлэхэм агъэунэфыгъ, ащ кыхэкълыкълэ нэбгыри 4-мэ шьобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэхъу рулым клэрысхъу водител 48-рэ кьаубытыгъ.

Илгъэсишкълэ узклэ-лэбжыкълэ Мыекъуапэ цыф зэрэшауыкълыгъ-гъэм илэф джырэ нэс правэуахъумэклэ органхэм зэхэафын алъэкълыгъэп. Уголовнэ лэф кызы-луахыгъагъ, оперативникхэмрэ следственнэ комитетым икълулы-

кълушлэхэмрэ а илгъэсхэм кьа-кълэцл лэфтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр рагъэкълэуеклагъэх. Ащ изэхэфын кыхэлэжъагъ бзэдэжлэгъэу хьылгъэхъу зэхэафын амылгъэкълы-гъэхэм лэф адэзышлэнэу АР-м и МВД дэжъ шызэхашхэгъэ хэ-ушхъафыкълыгъэ аналитиче-скэ купыр. Лэфышхоу ашлагъэм ишлуагъэкълэу мы бзэдэжлэгъэу хьылгъэр зезыхъэгъэ зэшитлоу ти-кълэ шьхъалэ шысэуахэрэр мы мафэхэм кьаубытыгъэх. Ашлагъэм ахэр суоллэжыгъэх.

Клэлэ ныбжыкълэхэм кьызэра-

лотагъэмкэ, 2008-рэ илгъэсым бэдзэогъу мазэм ахэр зэдэшъо-хъу шысыгъэх. Аркълур зафыре-мыкълум, джыри хагъэхъонэу унашъо ашлэгъ. Ау ар кьызэра-щэфышт ахыщэ алэкълэлыгъэп. Нэбгыритлур бэрэ емыгупшысэ-хъу урамын тет горэ ахъунклэнэу зэдаштагъ. Апэ кьифэгъэ хъу-лфыгъэу илгъэс 46-рэ зыныб-жыым ахыщи, уасэ зилэ пкы-гъуи пкырымылгъэу кычлэ-кълыгъ. Зэшитлум, губжым хэтхъу, лажъэ зимылэ хъулыфыгъэм утын-хэр рахыгъэх. Къэнэхъэжы-мэ, кышлэжыкълэхэм шыщынэ-хи, мыжъокълэ нэужым заулэрэ ышхъэ еуагъэх. Ащ кыхэкълы-кълэ ащ идунай ыхъожыгъ. Мыщ фэдиз жьалымыгъэ зыхэлъ бзэ-джэшлагъэр зезыхъэгъэ зэши-тлум ялэф джырэблагъэ судым зэхифынэу шыт.

МВД-м иотделэу Тэхъутэмы-кълэ районым шылэм икълулы-кълушлэхэм наркоманхэр зышхы-зэрэуахыштыгъэхэ чыплэу мы мафэхэм кьахыгъэщыгъ. Зэра-гъэунэфыгъэмкэ, поселкэу Ку-баньстроим шыпсэурэ пенсио-нерэу илгъэс 65-рэ зыныбжыкълэ иун ары ахэм кълуапэу ялагъэр. Мыщ наркотикхэр шагъэхъа-зырштыгъэх ыккы нэужым шагъэ-федэщыгъэх. Оперативникхэм псэуплэр кызалыхъум, нарко-тикхэр зэрыгъэхъогъэ шприцхэр кырахыгъэх. Пенсием шылэ хъулыфыгъэм иунэу мы мафэм нэбгыриплэ исыгъ. Ахэм лэф ашлэрэп, нэбгыришхы кьапсым дэсыгъ. Мы уахъэтэм лэфыр зэ-хафы.

Сотовэ телефоныр агъэфедэ-зэ, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэдэ-шлагъэ зезыхъэгъэ зэхэщэгъэ

купым хэтхэр Адыгеим иполи-цейскэхэм бэмышлэу агъэунэфы-гъэх. Мэзаем и 6-м Мыекъопэ районым ит поселкэу Красноок-тябрьскэм шыпсэурэ зэшхъэ-гъуэсхэм амыгъэунэфыгъэ горэ телефонымкэ кьафытеуагъ. Пшъэдэкълыжъ зашарагъэхъырэ колонием ипашэу ащ кылуагъ. Яклэлэу хьапсым дэсым шьобж хьылгъэхэр зэрэтырашагъэхэр, ащ медицинэ лэпылэгъу зэришхы-кълэу кыхыгъэщыгъ. Гумэ-кълыгъоу кьэуцугъэхэр дигъэзы-жыкълэхэм зэрэфэхъазырым, ау а фэлэ-фашлэхэм сомэ мин 50 зэрэтеклодэщтыри кыкълыгъэт-хыгъ.

Бэрэ емыгупшысэу клэлэм (ар, шыпкълэмкэ, хьапсым дэс) ятэ полицием иотдел мы кьэ-барыр лэкълыгъэхъагъ. Нэужым правэуахъумэклэ органхэм зра-хъэгъэ оперативнэ-лхыхъон лэф-тхъабзэхэм яшлуагъэкълэ теле-фонымкэ кьафытеогъэ бзэдэж-шлэри, ащ игъусагъэри агъэ-унэфынхэм алэкълыгъ. Респуб-ликэм ит хьапс горэм тлурчлэс. Нэмыклэ мыщ фэдэ бзэдэжшлагъэхэм ахэр ахэшагъэхэмэ джы-дэдэм ауплэкълу.

«Я тоже был адыгейцем»

Адыгабзэм иофыгъохэм тегушылэ зыхуклэ, ащ фэгъэхыгъэ иофтхьабзэхуэ еджаплэхэм ащызэхашхэрэм ягугъу къэтэшы. Олимпиадэхэм, адыгабзэм и Тхьамафэ, пчыхъзэхыхъэхэм, нэмыкI иофтхьабзэхэм адыгабзэм имэхъанэ къалэты, адыгэ Иофым епхыгъэ псалъэр цыфхэм атхьакIумэ рагъэкIыррэр, ныдэлъфыбзэр нахьыбэмэ зрагъэшIэным къыфалэты.

ЗэлукIэхуэ е нэмыкI иофтхьабзэхуэ адыгабзэм, адыгагъэм афэгъэхыгъэхэм уахэс зыхуклэ, ащ ыуж уикIали уипшъашъи адыгабзэ нэмыкIыкIэ уадэмыгущыиэжыныу, блэбгъэкIыгъэм укIэхъажыныу къыпшIошIызэ укъэкложы. Унагъоу урысыбзэр зыщыжынычирэм укыхъахъажы. Адыгабзэ нэмыкIыкIэ кIалэхэм шхъэгъусэр адэмыгушы-лэнэу еолэ. Ау а пчыхъэ дэдэм ори урысыбзэм еотIупшышъ, сабийхэм уадэгушылэ. Пшагъэр зэрэгбгъэпцIыжырэ кыбгугурIо, ау «тумы Тхъэм ешI, тэри тшэгъупшъэжы, ежъ сабийхэм къагурымылэ зыхуклэ нахъ псынIэмкIэ тырэкIо» зэолжы.

Мы гупшысэхэм сакъыфишагъ Блэгъожь Мирэ итхыгъэу «Сыадыг зыIорэр адыга зэкIэ?» зыфилоу мэзаем и 4-м къыдэкIыгъэм къыхъагъэм. Адыгэ кIэлэ-цIыклоу ктуаджэм къыщыхъу-

гъэр кIэлэ ибэхэр зышаыгъ Унэм зэрашагъэми гур ыгъэузыгъ, адыгабзэкIэ гушыIэрэ кIэлэцIы-кIухэм «я тоже был адыгейцем» зэрарилоштыгъэм нахъ лъэшы-хэуи сыригъэгупшысагъ. Сабыир адыгэнэу фай, адыгэхэр шIодэгъух, ахэм яхъуапсэ, адыгабзэкIи гушылэ шIоигъу, ары яхъуапсэу зыкIалуплхыхэрэр.

ЕтIанэ илъэсикъ зыныбжъ са-быим игушыIэхэм философиешхо ахэлъ, лъэныкъуабзэкIэ ахэр къызэкIоцIыпхынхэ плъэкIышт. ИлъэпкъкIэ зэрэадыгэр ешIэ, адыгэнэуи фай, ау адыгабзэр зэ-римышIэрэм пае сыадыг ыIорэр, «я тоже был адыгейцем» еIо нахъ. Ежъ илажъеп ныдэлъфы-бзэр зэримышIэрэр, ащ рапIу-нэу, ар Iулъынэу хъугъеп, ар ежъ имылажъэми, сабыим зеухы-ижыым фэд адрэ адыгэ кIэлэцIы-кIухэм афэдэу зэрэмыгушыIэ-рэм пае. Ау кIалэр лIы зэрэхъу-щтыр игушыIэхэм сэ ахэслъэ-гъуагъ. Сыдми «я тоже адыге-ец» ылоу къогъум къосеп, гушы-лэхэрэм ядэлъ, яхъуапсэ, зэригъа-шIэ шIоигъу.

Адэ джы адыгэ сабыеу иныдэ-лъфыбзэ зымышIэрэр мыадыгэу плытэнэу хъумэ?..

Джыри зы сурэт. Мыекъуапэ иунэ зэтетгэ ащыщ горэм ифут-бол ешIапIэ кIэлэцIыкIу Iэтахъ-хэр шеджэгух. Къэгъэтхыхъэ-

гъэ пчэгум имыхъэу илъэсиш-плIы горэ зыныбжъ сабыир джэ-гурэмэ яплъы, Iэгуаор чыжъэу афымэ, мацъэшъ къафехыжы, джэгухэрэми зыгорэхэр ахелу-хъэх. КIэлэшхоу шагум дэт туча-ным кIорэр сабыим еджагъ «Пшымаф, некIо тучаным» ылуи. Сабыир къечъэжыгъэп, тIэклурэ егупшыси «Ща, ахъшэ уиIа?» ылуи къеупчIыгъ. «СиI, некIо!» зелом къежыагъ. Ащ ыпэкIи Пшы-мафэ тучаным кIоти, хьалыгъу къыхъэу слъэгъущтыгъ. Ау ащ фэдэу лIы шыпкъэми сшIагъеп. Ахъшэ иIэмэ-имыIэмэ къызеуп-чIыгъэр ятэш, зы унагъо исых. Пшымафэ, сабыими, кыбгугурIо, апэрэмкIэ, ятэш студентым ахъ-щэ имыIэн зэрилъэкIыштыр. ЯтIонэрэмкIэ, ахъшэ ымыIыгъ нэмыIэмэ аукъодыеу тучаным дэкIоштэп.

Пшымафэ зышапIурэ унагъом пшъэрылъышхо зэшIуехы, къэ-ралыгъом фызэшIомыкIырэр унагъом исхэм апшъэ ефэ. Ащ фэдэу къини алъэгъуреп, Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабзэ-хэм яхъылапIэгъуэ Закон шыIэми, ар бгъэцэкIэнэу щытми ашIэ-рэр. Ау ежъхэм зыдамышIэжъэу пшъэрылъышхо агъэцакIэ — унагъом адыгабзэкIэ шэгъушыIэх, сабийхэм адэгущыIэх. Пшыма-фэ янэ-ятэхэр янэжъэр ятэшым-рэ ахэсых. Гуащэр ныбжьыкI,

ИэнатIи иI, пшыкъор еджэпIэ дэ-гъум чIэс, ау адыгабзэкIэ мэгу-щыIэх, загъаурысырэр.

Джыри зы сурэт. Илъэс заулэ хъугъэу сигъунэгъу бзылъфы-гъэм сылъэплъэ. Исабийхэр къа-лэм къыщыхъугъэх, ау адыгабзэр къагугурIо, урысыбзэр къыхагъа-фэми, адыгабзэм нахъ дехьыхы. Ахэм къакIэхухъагъэхэр янэжъ къыфащэх, бэрэ ыджэщ шыIэх. Ахэр къырещыхъэшъ, урыси адыги зытес тIысыпIэхэу унэ чIэхъэгъум щытхэм атесых. Урысхэм зэрэхэсхэм емылтыгъ-гъэу Светэ ипхъорэлъфхэм адыгабзэкIэ адэгущыIэ. Сабий-хэри адыгабзэкIэ кыдэгущыIэ-жыых. Пхъорэлъф цыклоу ымы-шIапхъэ зышIэрэм е Iулотыгъэу нэплъэгъум икIырэм рIонэу щытыр адыгабзэкIэ ымакъэ Iэ-тыгъэу релэ къыгосхэм къызэра-гурымыIорэм темыукIытыхъэу. Ащ фэдэу зыхуклэ, еслоу къы-хэкIы, «Сыдэу ухъупхъа, Свет, къыбгосхэм къыкIушIт-къямы-кIуштым упымылъэу, умакъэ Iэ-тыгъэу кIалэхэм адыгабзэкIэ уадэгущыIэ». «Сэ сикIалэ сы-бзэкIэ сыдэгущыIэн сыфитба!» къыселожы.

Фит, фимыт хъуна! Ау фиты-ныгъэу кыуатыгъэр бгъэфедэ-ными лIыгъэ ищыклагъ. Арышъ, ны-ты ныбжьыкIэхэу е ныжъ-тыжъхуэ зысабийхэм адыгабзэ-

кIэ адэгущыIэхэрэм къэралыгъо Иофышхо ашIэу плытэн фае, улъэпкъмэ, ащ мэхъанэ ептын фае. Бэрэ сегупшысэу мэхъу ащ фэдэ сабийхэмрэ ны-тыхэмрэ зыхэлэжъэхэрэ зэлукIэгъухэр, мэфэкIхэр зэхашхэзэ зыкIамы-шIырэм. Ащ фэдэ ны-ты ныб-жьыкIэхэм уащытхъумэ, шIу-хъафтынхэмкIэ ежъхэри сабий-хэри къыхэбгъэщыхэмэ, «адыга-бзэр ягъэшIэгъэнымкIэ Иофыгъо-хэм уатэгущыIэным» нахъи нахъ ишIуагъэ къэкIошт. Ау тэ е тэ-шъахы, е «националист алошт-ба?» тэлэ, е «адыгабзэр гъэкъэ-бзэгъэн фае» тэлэ. Гъэкъэбзэным тыпылтызэ, рымыгушыIэжыны-хэм Иофыр нэсын ылъэкIышт.

Бзэм ныбжьыкIэхэр еджэхэу, рыгушыIэхэу зыплъытэщтыр ашкIэ къаратыгъэ езбыыр ера-гъэу тхылъым даплъэхэзэ къызэ-рауатэрэр арэп. Е сценкэ цыкIу горэм зэрэхэлэжыагъэхэм паеп, бзэм темыукIытыхъэхуэ, ашIо-мыкIынэу рэгущыIэхэмэ ары нахъ. Ащ фэдэу ныбжьыкIэр къэтэджнынымкIэ къэралыгъуа-бзэхэм язакони, ащ игъэцэкIэн-кIэ Программэу ашIэрэми, ар зыгъэцэкIэн фаехэм — зэкIэми бэ ялытыгъэр, ау унагъом зэрэ-щыгушыIэхэрэр ары анахъ мэ-хъанэ зилэр. Зэхихырэ бзэмкIэ сабыир кэгущыIэшт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

«IЭНЭ ХЪУРАЕМ» ЗЫЩЫТЕГУШЫПАГЪЭХЭР

Былымхъуным зыкъегъэIэтыжъыгъэн фае

Адыгэ Республикэм шэр къэ-зытырэ былымхъунымкIэ Иофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм зыщытегу-шыIэгъэхэ «Iэнэ хъураер» бэмы-шIэу зэхашхэагъ. Ащ хэлэжа-гъэх Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм аграрнэ политикэмкIэ, мылкъу ыкIи чIы-гу зэфышытыкIэхэмкIэ икоми-тет ипащэу В. И. Нарожнэр, Адыгем мэкъу-мэщымкIэ и Ми-нистерствэ былымхъунымкIэ иотдел ипащэу А. Ш. Къудай-къор, МО «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие мэкъумэщым-кIэ игъэIорышIапIэ ипащэу В. А. Хлебниковыр, Шэуджэн районым щыщ СХА-у «Бы-лыммахъу» зыфиIорэм ипащэу А. Ю. Отэщыкъор, Теуцожь рай-онымкIэ къуаджэу Гъобэкъуае щыщэу былымхъуным пылэ Н. Ю. Iэшъынэр, Джэджэ рай-оным щыщ станицэу Дондуков-скэм шэм къуае зышыхашы-кIырэ цехэу дэтыр зыгъэпсыгъэ Е. А. Деркачевыр, къалэу Мые-къуапэ хэхъэрэ поселкэу Север-нэм щыщ фермерэу М. В. Иса-ковыр, Мыекъопэ районым щыщ Кировскэ къоджэ псэупIэм былымхэр шызыхъурэ А. С. Кринициныр, Кошхэблэ рай-оным щыщ Натырбые къоджэ псэупIэм щылэжъэрэ фермерэу А. Ю. Мэрэтыкъор.

ЗэлукIэгъур къызэлIуахызэ

къызэраIуагъэмкIэ, чIыгулэжы-нымкIэ республикэм гъэхъэгъэ дэгъухэр ышIыгъэх, бжыхъасэ-хэм лэжыгъэр бэу къащырахы-жы нахъ мышIэми, былымхъу-ным изытет зэрэщыгъэпсыгъэм уигъэрэзэнэу щытэп. Ащ къыхэ-кIэу анахъэу шэр къэзытырэ бы-лымхъуным зыкъегъэIэтыжы-гъэным фэшI зэшIохыгъэн фае-хэм «Iэнэ хъураем» шатэгущы-лагъэх.

Апэу гушыIэр ратыгъ Отэщы-кьо Аслъан. Ащ къызэриIуа-гъэмкIэ, былымхъуным респу-бликэм ифэшъошэ чIыпIэ ще-гъэубытыжыгъэным фэшI шIэ-гъэн фаер макIэп. Республикэм имызакъоу зэрэхэгъоу а Иофыр зэрэщыгъэпсыгъэм уигъэра-зэрэп.

ИкIыгъэ илъэсым Урысыем шэ къэзытырэ былым пчъагъэу итыр процент 15 — 18-кIэ нахъ макIэ хъугъэ, — ылуагъ фермер цIэрылом. — Сэ пэщэныгъэ зы-дызесхъэрэ хъызмэтшIапIэм хэ-хъоныгъэу ышIын ылъэкIыштым къыщызыгъакIэхэрэм ащыщ шэу къэсхыжырэ осэ макIэ-кIэ сщэн фаеу зэрэхъурэр. Шэ килограммым икъэхъыжыны гу-

рытымкIэ соми 10-кIэ къысфе-кIумэ, ащ продукциие хэзышIы-кIыхэрэм илъэсым къыкIоцI гурытымкIэ зэрэщыфырэр соми 7 — 8 ныIэп. Шэм пае субсидие къытаты, ау ащ тедгъэкIуадэрэм егъэпшагъэмэ, ар макIэ дэд.

Илъэс 20-м ехъугъэу фермер ИофшIэным Отэщыкьо Аслъан фэгъэзагъ. А уахътэм къыкIоцI ихъызмэтшIапIэ шэу къышыхъ-жырэ зэкIэ районым ит кIэлэ-цIыкIу IыгыпIэхэмрэ сымэджэ-щымрэ ащэфыштыгъ. Аужырэ илъэситIум шэм ищфын ахэми зэпагъэугъ, ушъхъагъоу яIэр ар рашэфыным тедфэшт ахъшэр къазэрэIэкIэмыхэрэр ары. Фер-мерыр шэр тучанхэм, шхапIэхэм ащишIэным пылтыгъ, ау ащи зи къыкIыгъэп.

Сэ сишIошIыкIэ, тучанхэм шэр зэрашащэрэм ипроцент 50-м нахъ мымакIэу ар къэзы-хыжырэм Iулэжыны зэрэфа-ер къыдзылтыгъэрэ закон штэ-гъэн фае, — къылуагъ Отэщы-кьом. — Адрэ къэнэрэ процент 50-р шэм гъомылапхъэ хэзышIы-кIыхэрэмрэ ахэр зыщэхэрэмрэ зэдагошымэ хъушIт. Тызхэт уахъ-тэр пштэмэ, мэкъумэщышIэм

къылуIэрэр псгъэумкIи процент 30-м ехъурэп.

Унэе хъызмэтым былымхэр щыхъугъэнхэри илъэс къэс нахъ къын зэрэхъурэм фермерыр къы-тегушылагъ. Ащ къызэриIуа-

гъэмкIэ, икъуаджэ тапэрэ илъэс-хэм былыммышъхъэ 340-рэ ща-Iыгъыштыгъэмэ, джы ащ шы-щэу къэнэжыгъэр 91-рэ ныIэп. Былым пчъагъэм къызэрэщы-кIэрэр къызтэгъэуцогъэным фэшI, фермерым зэрилтытэрэм-кIэ, шэм гъомылапхъэ хэзышIы-кIыхэрэ предприятияхэмрэ ахэр зыщэхэрэмрэ азыфагу къэралы-гъо гъэпсыкIэ тэрэз илъхъэгъэн фае. ЕтIани мыхъухэнэу ащ ылытагъэр Iэклъб хэгъэгухэм шэр къазэрэшащэфырэр ары.

Урысыем былымхъуным зыкышхэгъэIэтыжыгъэным фэшI, — игушыIэ къызщиухы-ным къылуагъ Отэщыкьо Ас-лъан, — шэу хэгъэгум къыша-хыжырэм фэгъэхыгъэ комп-лекснэ къэралыгъо политикэ гъэнэфагъэ шыIэу шIыгъэн фае.

Нэужым гушыIэр зэрэтыгъэ А. Ю. Мэрэтыкьом къызэриIуа-гъэмкIэ, районым итыгъэ колхо-зэу «Заря» зыфиIорэм ибылы-мэхъо фермэу былыммышъхыи 185-рэ къызтэнэжыгъэрэ къы-сэфыжыгъэ. КъыкIэлъыкIогъэ уахътэм мэлхэр, шыхэр къызIэ-кIыгъэхъагъэх.

Тызхэт лъэхъаным былым-хъуным гъэхъэгъэшIу щытшIы-ным пэрыохъубэ иI, — ылуагъ фермерым. — ХъызмэтшIапIэ-хэр нахъ инхэу зыщэтхэм агъэ-федэшт техникер ялагъ, севообо-ротри аукоштыгъэп. Джы фер-мерхэми, унэе хъызмэтым фэ-гъэзагъэхэми пшъэрылъэу яIэхэр агъэцэкIэнхэм пае зэшIуахын фаеу хъурэр бэ. Къызэрэгъуры-лоштымкIэ, тэрэзэу псэу ыкIи лажъэ, ау шIуагъэ къыкIаклоу сыдэуштыгъэ Иоф пшIэшта былы-

мым концентратэу ебгъэшхышт килограммыр соми 7,5-кIэ къэп-шэфэу, шэ килограммыр соми 13-кIэ пшэмэ. Джащ фэдэу непэ электричествэм, дизель гъэсты-ныпхъэм ауасэ лъэшэу ины, ащ фэдэ уасэ сыд фэдэ хэгъэгуй шы-Iэу дунаим тетэгъ.

Отэщыкьо Аслъан къылуагъэ-хэм адесэгъаштэ, сэ сишIошIы-кIэ, къэралыгъо мэкъумэщ поли-тикэ тэрэз тыхэгъэгуй илъэп. Лъэ-шэу сыгу афэгъу унэе хъызмэ-тым пылхэм. Ахэм ащыщхэм шэр IуагъэкIынымкIэ зэрэсфэ-лээкIэу IэпыIэгъу сафэхъу, ау сыд пшIэшт, мары тхъамафэкIэ узэкIэIэбэжымы шэм ыуасэ джыри къышхыклагъ. Ар къызы-хэкIырэр къэшIэгъуае.

Шэр къэзыхыжыхэрэм къэ-ралыгъо IэпыIэгъу алэкIэгъэхэ-гъэным фэшI, сэ сишIошIыкIэ, зэкIэ а Иофым фэгъэзэгъэ хъыз-мэтшIапIэхэм субсидиехэр къэ-ралыгъом кIаритыхъу гъэпсы-гъэн фае. КъызгугурIо бюджетым амалэу иIэр зэрэмыгъунэнчэр, ау шэ къэзытырэ былымхъуным зыкъегъэIэтыжыгъэным фэшI амалэу щыIэр зэкIэ мыгъэфедэ-гъэ хъушIтэп. Унэе хъызмэтым пылхэм субсидиеу къаратырэм шIуагъэ къымыхъэу слорэп, ау непэ ахэм мэкъур, ебзыр, нэ-мыкIхэр зэрэзэрэащэнхэ техникэ яIэн фае. Илъэс реным зэпы-мыоу былымхэм уадэлэжъэн фае.

«Iэнэ хъураем» икIэухым къа-луагъэхэм зэфэхъысыжыкIэр ка-фишIыхэзэ къышыгушылагъ В. И. Нарожнэр. Ащ зэрилтыта-гъэмкIэ, комитетэу зипащэм республикэм былымхъуным зы-кышхэгъэIэтыжыгъэнымкIэ фэ-лъэкIыштыр зэкIэ ышIэшт. Зэ-хэхъэм хэлэжагъэхэми, былым-хъуным зэкIэ фэгъэзагъэхэми ар къаджагъ лэу ыкIи шэу къахы-жырэм хагъахъозэ, хъызмэт-шIапIэу зышыхагъэхэрэм ыкIи зэкIэ тиреспубликэ яэкономикэ нахъ пытэным кIуачIэу яIэр зэкIэ рахьылэнэу.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хъаджэрэпты.

Узэрыгушхон гъэсэгъэшху

ЩЭШІЭ Казбек — филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор, адыгэ критик, литературовед, АР-м шІэныгъэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшху, Дунэ адыгэ академием иакадемик.

Мы зэкІэ къэсымыпчыгъэми, цыфъ гъэсэгъэ цІэрыІор Адыгэ Республикэми, ткъош республикэхэм ащыбгъэшІэжыын имыщыкІагъэу зэрэщытыр нафэ. Ауми лъэпкъым пае шІур зыпхъэу (апшъэрэ еджэпІэшхохэм студентхэр ащырегъаджэх бэшІагъэу), зылэжырэм игугъу пшыныр эпэсыгъ, ифэшъуае.

Щэшіэ Казбек Хысэ ыкьор Теуцожь районым ит къуаджэу Къэзэныкъоежыым (джы хылырышІым ычІэ хъугъэм) мэзаем и 18-м 1939-рэ ильэсым кышыпхъыгъ.

Анахъ уасэрэ мэхъанэрэ зэрагыштыгъэ кІэлэегъэджэ сэнэхъа-

тыр Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым щызэригъэгъотыгъ, филологие факультетыр кыуыхыгъ. Икьоджэ еджапІэ кыгъэгъэжыи егъэджакІоу, завучу Іофъ щышІагъ. Ау ащ щыгупсэфыгъэп, ишІэныгъэ-гъэсэныгъэ Москва иаспирантурэ щылыгъэкІотагъ, бэтемышІэу филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат хъугъэ. Ащ ильэсипшІ тешІагъэу, 1979-рэ ильэсым, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторыцІэр кыуышхъатыгъ.

1969-рэ ильэсым кышыублагъэу Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым, джы университетым ыкІи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым мы аужырэ ильэс зыкхылбым урыс ыкІи ІэкІыб хэгъэгу литературэмкІэ ащырегъаджэх. ЗыІут кафедрэм ильэсыбэрэ ипэцагъ. ЩашІэр ныб-

жыкІэхэр, кыткІэхъухъэрэ лІэужхэр зылгызышэн, ахэм ягупшысэ къэзыгъэушын, ягугъэ къэзыгъэзэфэн зыфэлъэкІырэ гъэсэгъэшху, ІэкІэлъ шІэныгъабэмкІэ хэти етэныр икІас.

Щэшіэ Казбек — критик, литературовед, тхакІо, зэдзэкІако — шІэныгъэлэжэ ин. 1961-рэ ильэсым кышыублагъэу ытхыхэрэ кыыхеутых. Критическэ ыкІи ли-

тературоведческэ ІофшІагъэхэр хэку гъэзэгъэми, гупчэ ыкІи шьолъыр журналхэм кыащыхеутых. Ахэр зэкІэ зэхэугъагъэхэу зыдэт тхылъхэр ыкІи монографияхэр тхылъ шъхъафхэу адыгабзэ-кІи урысыбзэ-кІи кыдыгъэкІыгъэх. Адыгабзэ-кІэ кыдыгъэкІыгъэхэр: «Уахътэм иджэмакъ», «Псэ зыпыт гушыІэхэр», «Шыпкъэныгъэм игъогухэр».

Урысыбзэ-кІэ кыдыгъэкІыгъэхэм ащышхэр гупчэ журналхэр «Новый мир», «Дружба народов», нэмыкІэхэм къадэхъагъэх. Ар егъэджэн-методическэ ІофшІэхэм ахэлажэ. Я 11-рэ классхэм апае адыгэ литературэмкІэ хрестоматии (гъусэ иІэу) ЩашІэм тІогъогъо зэхигъэуцагъ, (1994, 2001) кыдэкІыгъ.

Казбек шІэныгъэ хъасэм пытэу зэрэхэтым имызакъоу, усэхэр, рассказхэр, повестхэр ытхыгъэх, кыыхиутыгъэх. Арышъ, зэрэтхакІор ахэм къаушыхъаты. «Ос-

фаб» зыфиІорэ повестэу 1985-рэ ильэсым кыдэкІыгъэр сюжет уфэупцІэ гъэшІэгъон, лиризмэгъэ ин, психологизмэгъэ куу хэлъэу, кылыатэрэмкІи, шыуашэмкІи хъупкъа-кІэ горэм дэтэу гъэпсыгъэ. Ащ кыкІэлъыкІагъ усэхэр, повестхэр зыдэт художественнэ тхылъэу «Бжыкхэ» чщгумэкІхэр». «Шьозэбэн» зыцІэ псэсэу Щэшіэ Казбек ытхыгъэр Адыгэ драмтеатрэм шагъэуцугъ, цыфхэр ягуапэу еплъыгъэх.

Щэшіэ Казбек зэдзэкІын Іофыри кыдэхъу, В. Шекспир идрамэхэу «Отелло», «Король Лир» зыфиІохэрэр адыгабзэ-кІэ зэридзэкІыгъэх, ахэр Адыгэ драмтеатрэм кышагъэлъэгъуагъэх.

Тхэн, зэхэфын, гупшысэ шапхэр шэны зыфэхъугъэ Щэшіэ Казбек мафэ къэс ІофшІагъэхэм зы кІэ горэ ахэгъахъо, зы лъэныкъуакІэ горэкІэ кыыхихым кІигъэтхыгъэ, цыфъ гъэсэгъэшхом илэжыгъэ клеугъуае.

Непэ кызыхъугъэ мафэшъ, Щэшіэ Казбек псауныгъэкІэ, гъэхъэгъа-ІэхэмкІэ, насыпкІэ тыфалэ! ШІоу лэпкъым фишІэрэр бэгъонэу, ащ игушІогъо ин хэтэу бэрэ дахэу псэунэу фэтІо.

Кушъу Асе Шъалихъэ ыпхъур непэ кызыхъугъэ маф

УщыІэныр — насыпыгъ

Хэтрэ цыфи нэшІурэ гушІурэкІэ гъашІэм зэрэхэплъэшъурэм ищыІэныгъэ зыкызылэурегъэхы, ильагъо еуээнкІы. Теуцожь районым ит къуаджэу Очэпшысэ дэс Кушъухэр къуаджэм ызыныкъо мэхъух. Кушъу Асе ятэжэ пІэ-шъагъ Мустафэ. Кавказ заом хэлъыагъ, илЫгъэ-пхъэшагъэкІэ ыпшъэ уклонэу щытыгъэп, ыцІэ адыгэ тхыдэм хъагъ. Игупсэхэм кызырэлотэжырэмкІэ, уІэгъэ гъэкІыжынкІэ ар Іэзагъэ, ильэс 113-рэ кыгъэшІагъ. Иаужырэ мафэхэм къанэсэу, ыкьохэр гъусэ ышІынхэр ымыдэу, шыр кычычаригъэщыти, ежыжырэу шэсыти, дэкІыштыгъэ. КІэныпэ (чыпылацІэ) ихъэмэ Псэ-къупсэ ихъанэ-гъунэхэр кыплъыхъэхэу щытыгъ. Лыгъэ хабзэм фэкъаигъагъ, иІорэ-ишІэрэ зэтэгъу псэугъэ.

Мустафэ ыкьо Кушъу Шъалихъэ, Асе ятэ, къэралыгъо ІофышІагъ, Краснодар совпартеджапІэу дэтыгъэр кышчыухыгъагъ, янэ лэжэкІуагъ. Пшъэщытф зэдагъотыгъ, зэдапІугъ, зэдалэжыгъ. Хэти ыгукІэ шІоигъо сэнэхъатыр зэригъэгъотын амал ратыгъ. Шъалихъэ ищыфышІугъэ, ишънышІуагъэ, иунагъо ыкІи зэкІэ илахылы-лыщыцхэу къешІэ-кІыгъэхэмкІэ игукІэгъу-гупыкІ гъунэнчыагъ.

Кушъу Асе исабынгъо ильэсхэр цыфыбэмэ ящыІэкІагъэм фэдагъэх, псынІагъэхэп. Ау нытхэм къыныбэ зэрагъэлъэгъуэу зи къащагъэкІагъэп. ЩыІэныгъэм акъылкІэ, шІэныгъэкІэ ухэуцон зэрэфаер Кушъу Шъалихъэ ыпхъухэм агуригъаІоштыгъ. Илфыгъэхэр цыфы хъухэмэ лъэшэу шІоигъуагъ, ащкІэ ищы-хы ателыгъ.

Асе, пшъэшъэ гурытыр, еджэн ІофымкІэ сыдыгъуи чан дэдагъ. Якъоджэ еджэпІэ цыкІу кыщегъэжыагъэу, Пэнэжыкыуае зыщеджэгъэ ильэс заулэми, Пчыхъа-лЫкыое гурыт еджапІэм зэкІоми, Москва къэлэшхом зыщеджэгъэ лъэхъани кІэлэегъэджэ анахъ дэгъухэр ыпкІэ кыкІыгъэх. Апэу

зыцІэ кыриІорэмэ ащышхы урысыбзэрэ литературэмрэкІэ езыгъэджэгъэхэу Юрий Александрович Зыковыр, ШъхъапцІэ-жыкьо Дзэгъащтэ.

Кушъу Асе еджапІэр дэгъу дэдкІэ кыухи, Москва культурэмкІэ къэралыгъо институт закъоу Молотовым ыцІэкІэ щытым чІэхъагъ, дэгъу дэдэу адыгэ пшъа-шъэр щеджагъ. Студент мин 16 зычІэс еджэпІэшхом Кушъу Асе ишІэныгъэкІэ, иІэдзбкІэ, ичаныгъэ-хъупхъагъэкІэ къахъын ылэжыгъ. Апэрэ курсым кыщегъэжыагъэу Белинскэм иштипенди (сомэ 400) кыраты-щтыгъ. Я 3-рэ курсым зехъэм (партием и еджэпІэшхом щыхъа-хъагъ), Урысыем гъэсэныгъэмкІэ иминистерствэ иунашъокІэ Сталинскэ стипендиер кыраты мэхъу (сомэ 870-рэ), джашчыгъу Асе ышпхъоу Адыгэ къэралыгъо институтым щеджэщтыгъэ Зое кыдІэлэпыІэу регъажэ. Еджэным готэу, зыщеджэрэ институтым комсомолым исекретарэу Іофъ шешІэ. Ихэку пэчыжъэу, Москва къэлэшхом щеджэ зэхъум, пшъэшъэ ныбжыкІэм тым иушъый гушыІэхэр зыкІи шыгъушпагъэхэп. Янэ-ятэхэр кызыр-рэшыгугъыхэу, зыщытхъу аІорэ гъэсагъэ, цыфъ тэрэз зэрэхъу-щтым Асе пылгыгъ.

ЕджэпІэшхор кызеухым хэкум кыгъэгъэжыгъ. Теуцожь районым культурэмкІэ иотдел инспекторэу, ащ ыуж партием и Теуцожь райком иинструкторэу, районымкІэ культурэм иотдел ипашъу, Теуцожь ыкІи Октябрьскэ районхэр зызэхэгъэхъажхэм райисполком тхъаматэм игуадзэу илэсипшІэ щытыгъ. Ащ кыкІэ-лЫкылоу партием ирайком исекретарэу хадзы.

1967 — 1969-рэ ильэсхэм Москва дэт апшъэрэ партиинэ еджапІэр къеухы, Адыгеим кыгъэгъэжы. Партием и Адыгэ хэку Комитет пропагандэмкІэ иотдел Іофъ щышІэнэу агъако, 1973 — 1974-рэ ильэсхэм Адыгэ хэку исполкомым культурэмкІэ игъэ-

ІорышІапІэ ипэцагъ. Ащ кыкІэлъыкІоу, партием и Адыгэ хэку Комитет идеологиэмкІэ (мыш шІэныгъэ лъэныкъуабэр кыубытыштыгъ) ильэс 16-рэ (1991-м нэс) исекретарыгъ. ЕтІанэ Адыгэ хэку исполкомым итхъаматэ игуадзэу Іофъ ышІагъ. Пенсием зыкІогъэ уж АР-м цыфхэр социальнэу кыухъумэгъэнхэмкІэ и Министерствэ рагъэ-благъэ, нымрэ сабынгъомрэ яІофхэмкІэ отделым ипашъэу 1997-рэ ильэсым нэс щытыгъ. Мыш дэжымы Асе джыри иеджэн-гъэсэныгъэ хигъэхъуагъ. Ростов дэт юридическэ университетыр заочнэу кыуыхыгъ. Къелъэлухи, 1998 — 2005-рэ ильэсхэм, пенсием зыкІогъэ уж, республикэм и Арбитраж Суд аналитикэ отделым ипашъэу Іофъ щышІагъ. Ежы ишІоигъоныгъэкІэ зигъэпсэфынэу джы тІысыжыгъэ.

Кушъу Асе иильэсхэр ибайныгъэх: ылъэгъурэр, цыфыбэу Іофъ зыдишІагъэхэр, анахъэу Іэн-тІэшхохэр хэкум щызезыхъагъэхэу — Адыгэ хэкум ильэс 30 Іэпэ-цыпэм иІэшхъэтетыгъэу Бэрзэдж Нухъэ Асланчэрые ыкьор, апэдэдэ Пэнэжыкыуае

партием ирайком исекретарыгъэу Іофъ зыдишІэгъэ Пэнэшъу Нухъэ, хэку исполкомым ипэцагъэу Нэ-пшІэкъуй Сахъидэ, хэкум ипартийнэ ІофышІэшхо-штыгъэу Цундышкэр, Адыгэ хэку исполкомым загъа-кІоу Іофъ зыдишІагъэхэу Хъут Малыч, ащ игуадзэу щытыгъэ Хъагъур Андзаур яцІыфыгъэ дахэ, ягъэсэгъагъэ, яшъхъэлъытэжэ ин, язэфэгъэ-шъыпкъагъэ, ялэпкъзэхашІэ зэрэи-нэу, ямурадхэр дахэу зэрэзшІахыштыгъэхэр Кушъу Асе шІукІэ ыгу къинагъэх.

Мы ильэсхэм хэпшІы-кІыпэу Адыгэ хэкум лъэ-ныкъо пстэумкІэ зызыри-штагъэр — культурэмкІэ, музейхэр, театрэхэр, еджэ-пІэ зэфэшъхъафхэр, сымэджэ-шхэр, поликлиникэхэр ашІых, къа-лэу Мыекъуапэ етІупшыгъэу агъэкІэракІэ, троллейбус линиер пхырашы, Черемушкэр агъэпсы, промышленностым хъахъо, колхоз-совхоз цылакІэм лэжыгъэшІу кыты. Социалистическэ ІофшІа-кІэм илЫхъужхэр бэу кыыха-гъэщых, цылакІэр лъэшэу ып-кІэ лЫкІотгъагъ. Адыгеир Крас-нодар краим хэтыгъэми (къи-ныгъохэр кызырринэкІыз), ІофшІэкІэшІум ищысэ инкІэ зыща-гъэунафыгъэ хэкугъ.

Къэралыгъо ІофшІэкІошхуа-гъэу, ІэнатІэмэ зашызыушэтыгъэ Асе игушІыгъэ зэфэхъысыжыкІэ тхыгъэр къэсыухы сшІоигъу.

«ІэнатІэм гъэры зэбгъэшІы хъуштэп, — еІо Асе, — лъэп-къым пае, цыфхэмкІэ гукІэгъу-гумэкІ уІэу, зэхэпшІыкІыхэу, зэхэпхыхэу, пльытэхэу пфызэ-шІоІырэр афэпшІэн фае. «ШІум шІу ипэгъагъ» аІоба, узэрафы-щытым фэд ежэ цыфхэри кы-зэрэпфыштыштытхэр».

Унагъом обществомкІэ мэхъэ-нэшхо зэриІэр игушІыгъэ кыхи-гъэщызэ, Кушъу Асе ишъхъэ-гъусэу Гыш Нурбий цыфъ гъэ-

сэгъэ-гупсэф шъырытэу кызы-рэготыр, пшы-гошэ дэгъухэр лэ-жъэкІо емызшыжыхэу, пшыпхъу хъупхъэхэр зэриІагъэхэр, джы Мыекъуапэ къадыдэс пшыпхъоу Розэ зэрэцІыфышІур, янэ-ятэхэм афэдэу мыхъамелэкІэ зэрэхъу-хъэр, адыгэ шхын шЫкІэм зэрэ-фэлээр кылыагъ. Асе ежэ кызы-хъкІыгъэ янэ-ятэхэм афигъэдэхэу, зыхъэхъэгъэ унагъом инахъыж-хэу — ипш-игуащэхэм, лăкъом хэтхэм шъхъэкІафи, шІулъэгъуи, гукІэгъуи зэрафишІыгъэр, зэра-фэразэр, шІоу кыдэхъугъэ щы-Іэмэ ахэм зэкІэмэ ялахъ зэрэхэ-лыр кІигъэтхыгъ. Насыпыр хэ-ти ежэ-ежырэу зэрэзыфилэ-жыжырэр, Кушъу Асе ышъхъэ-кІэ насыпышІоу зызэрилгытэ-рэр кылыагъ. ИщыІэныгъэ гъогу нафэ, занкІэ. Ыпхъоу Саидэ — юрист, нотариусэу Іофъ ешІэ, иунагъокІэ Новороссийскэ щэп-сэу. Ишъхъэгъусэу КІыкІ Рус-лѧн Новороссийскэ хы кыухъэ-уцупІэм игенеральнэ директор. НэбгыригІум унэгъо-гупсэф дахэ зэдашІагъ, япшъашъэу Анетэ Краснодар къэралыгъо универ-ситетым июридическэ факультет мыгъэ чІэхъагъ, яшъэожъе я 5-рэ классым щеджэ. Нурбийрэ АсерэкІэ ахэр зымыуасэ щы-Іэхэп.

«ШІум ибзыхъаф кІодырэп» еІо адыгэ гушыІэжыым. Ар шып-къэ, шІум шІур нахъыбэрэмкІэ ипэгъокІыба. Кушъу Асе Шъали-хъэ ыпхъум ІофшІэгъэ инэу иІэм япэсыгъэ наградахэр — Лэжэ-кІо Быракъ Плъыжыым иорден, медальхэу «За доблестный труд», «Адыгеим и Щытхъузэхъ» (рес-публикэр зызэхъащагъэр ильэс 10 зэхъум) кыфагъэшъошагъэх.

Кушъу Асе Шъалихъэ ыпхъум кызыхъугъэ мафэмкІэ тыгу кыддэлэу тыфэгушІо, псауныгъэ иІэу, иунагъо дахъэхэ, лъытэны-гъэ-шъхъэкІафэ шымыкІу, ильэ-сыбэ тхъэжъэу кыгъэгъэшІэнэу тыфалэа.

МАМЫРЫКЪО

Нурмет.

Сурэтым итыр: **Кушъу Асе.**

АДЫГАБЗЭМ ИЗЭГЪЭШЭНРЭ ИГЪЭФЕДЭНРЭ

Гимназием ипсынэкIэчъхэр орэбагъох

Адыгабзэм изэгъэшэнрэ игъэфедэнрэ афэгъэхыгъэ тхьамафэм республикэ гимназием плуныгъэ мэхъэнэ ин шыратыгъ. ТитхэкIо цIэрылоу КIэрэщэ Тембот ыцIэ зыхырэ литературнэ музейе Мыекъуапэ дэтым тыгъуасэ зэлукIэгъу гъэшлэгъон шыкIуагъ.

— УблэпIэ классхэм ашеджэрэ КIэлэеджакIомэ апае адыгабзэм фэгъэхыгъэ тхьамафэр зэхэтшагъ, — кылуатэ Адыгэ республикэ гимназием икIэлэеджэу Мыгу Анжелэ. — ТиеджапIэ зэнэкIокъухэр, джэгукIэхэр шыкIуагъэх. Адыгабзэр нахышIоу зэрагъэшIэным фэшI тиньдэлъфыбзэкIэ орэдхэр кылуагъэх, усэхэм кыаджагъэх. Гурылупчъхэр, гушыIэжъхэр, хырыхыбъхэр IупкIэу кылуагъэх.

— Тэ, КIэлэеджэджэхэм, зэхэхэр зэхэтшэнхэр зыкIи кытэхыльэкIыгъэх. КIэлэцIыкIухэм зэрэшлэгъэшIэгъоным фэшI упчIабэ кытатыштыгъ. Ежъхэри зэхэхэхэм ахэлэжъхэзэ, яшIэныгъэ зэрэхагъэхыштыгъ пылгыгъэх, — зэдгушыIэгъур лъегъэкуатэ ХъэжымэкIо Рахымэт. — Завучэу Валентина Шалагина, КIэлэеджэу Шхые Фатимэ, ныхэр тиофшIэн чанэу кыхэлэжъагъэх.

Орэдымрэ кыашъомрэ

Республикэ гимназием икIэлэеджакIохэу ансамблэу «Жыгум» икIуатэ хэтхэу зышIэныгъэ хэзыгъахьохэрэм литературнэ музейе шыкIогъэ зэхэхэм ижъырэ адыгэ орэдхэр кышIауагъэх, нарт кыбархэр кышIаотатгъэх, адыгэ кыашъохэр кышIашыгъэх.

«Жыгум» ихудожественнэ пашэу Гьу-

КIэ Замудин литературнэ музейе кызырэщытылуагъэу, орэд кызылорэ КIэлэцIыкIумэ, гушыIэщэрыохэр шыIэныгъэм шызыгъэфедэхэрэм сэнаушыгъэу ахэлыр кызылуахы. ШыкIэпщынэм ибзэпхэр «кызыгъэгущыIэрэ» сабийхэм тарыхым ихыгъэ-шIагъэхэм уахашэ.

ХыдзэлI Мервэрэ МэщфэшIу

Гунэфрэ яшыкIэпщынэхэр агъэбзэрэбзэхэзэ, пэсэрэ адыгэ орэдышъохэр музейе шагъэжынычыгъэх. ШыкIэпщынэр ашлогъэшIэгъон кыодыеп, ижъырэ музыкальнэ Iэмэ-псымэм иштэфхэр зэрагъашIэх. Бзэпс пэпчэ орэдышъоу кыпкырыкIын ыльэкIыштым гур зыфишэу алытэ.

Ухэлэжъэным имэхъан

Литературнэ музейе шыкIогъэ зэхэхэм чанэу хэлэжъагъэх еджэ-кIо цIыкIухэу Хъуажэ Миланэ, ХъацIэцIэ Ислъам, Мерэм Светлана, ХъасанэкIо Амир, ХыдзэлI Мервэ, Хъэпэ Налмэс, Шхый Амир, нэмыкIэхэри. Урыс пшъашъэу Чугреева Джэнэт адыгабзэ-кIэ усэм кыеджэ.

Нэрыльэгъу IэпыIэгъухэу гимназием шагъэхъаырыгъэхэр литературнэ музейе кышIагъэлэ-гуагъэх. КIэлэеджакIомэ ашыгъэ сурэтхэр шыIэныгъэм епхыгъэх. ГушыIэщэрыохэр, гурылупчъхэр кыагъонихи, атхыгъэх.

Ор-орэу бгъэцIэпIэрэ Iофым уишIэныгъэ нахышIоу зэрэхыгъахьорэ КIэлэеджакIомэ ягу-

нэс. Ебгъэзынхэу ишыкIэгъахэп. ХъасанэкIо Амир адыгэ шъошэ плыжы дахэр шыгъэу пчэгум кышIэшъо. Ыпкы ишыгъ, лъэпкы шэн-хабзэхэр шъуашэмкIи, кыашъомкIи кыэпIотэнхэ зэрэплэкIыштым гукIэ уфешэ. КIэлэеджакIохэр кыашъом хилъэсагъэхэшэ, «сыпшыгъ» зымы кыIорэп. Пчэгум кышIышъоштыр язэрэмыгъашIэу ячэзыу ежэх...

Литературнэ музейе наукэмкIэ иIофышIэ шъхьалэу Iэтэжыкыо Фатимэрэ музейе изаведущэу Юналые Заремэрэ КIэлэеджакIохэм гушыIэгъу афэхыгъэх, КIэрэщэ Тембот иворчествэрэ ишыIэныгъэрэ афэгъэхыгъэ кыбархэр кыафалотатгъэх.

Зэфэхысыжъ кIэкI

КIэлэеджакIохэу гушыIэгъу тызыфэхыгъэхэр джыри кышъонхэу, уджынхэу, орэд кылонэу, усэхэм кыаджэнхэу фэагъэх. КызылэпIэкIыжыгъэхэзэ литературнэ музейе чIэкIыжыгъэхэшэ, тапэки кызырэкIоштыгъ шэч хэлэп. Псэ зыпыт зэлукIэгъухэр гъашIэм иIотакIох. Непэ зэхэпхэрэп шIомакIэу неущрэ мафэм уфакIо зыхыкIэ, уигупшыси хэхышты, тхылыр шIэныгъэм иIункIыбзэу зылыгъэрэм адебгъаштэзэ, уапэки уплъэшт. Тхьагъэпсэху зэхэша-кIохэри, хэлэжъагъэхэри. Ащ фэдэ зэхэхэхэр еджапIэ пэпчэ шызэх-

щэмэ, адыгабзэм зиушъомбгъушты, титхыльхэмрэ гъэзетхэмрэ яджэхэрэм пчъагъэ хэхышты, псынэ-кIэчъэу тIэр бэгъошты.

Сурэтхэр литературнэ музейе кышIыштырахыгъэх.

Теннис.

Профсоюзхэм яспартакиад

Япчъагъэ ХЭХЪО

Адыгеим ипрофсоюзхэм яныбжыкIэхэм яспартакиадэ хэхэрэ зэнэкIокъухэр спорт лъэпкы зэфэхъафхэмкIэ зэхэхэ. Студентхэр зыхэлэжъэхэрэ гъэшIэгъонэу макIох.

Адыгэ кыэралыгъо университетым теннисымкIэ спортсменхэм яухъаырыныгъэ кышIагъэлэгуагъ. Адыгэ кыэралыгъо университетым икомандэ апэрэ чIыпIэр кыдыхыгъ, Мыекъопэ кыэралыгъо технологическэ университетыр яIонэрэ хыгъэ, искусствэхэмкIэ республикэ колледжым ячэнэрэ чIыпIэр ыхыгъ.

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие и Тхьаматэ игуадзэу Гьогъо Хъазрэт кызырэтилуагъэу, спартакиадэм ишIуагъэкIэ физкультурэмрэ спортымрэ апышIэгъэ ныбжыкIэхэм япчъагъэ хэхэ, зэнэкIокъухэр хэлэжъэрэмэ ашлогъэшIэгъонх.

ФУТБОЛ

Ахэдэнэу уахътэ иI

«Спартак» Налщык (ныбжыкIэ командэр) — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:0.

Ныбджэгъу ешIэгъур мэзэм и 16-м Крымскэ шыкIуагъ.

«Зэкъошныгъ»: Плахтий, Абаев, Казков, Кокоскерия, Датхужэ (Охрименко,46), Винников (Берая,46), Сандаков (Матвиенко,46), Хъабэчыр, Р. Батырбий, Р. Кобл, Хъабил (Лучин,46).

— Тифутболистхэр зэрешIагъэхэм сигъэрэзэгъэп. Жыр акIэгъу, гуетныгъэ ин ахэлъэу зэлукIэгъум хэлэжъагъэхэу слыгъэрэп. Мэфэ заулэм кыкIоцI зэкIэлъыкIоу зэрешIагъэхэм фэшI загъэпсэфынэу, зэлукIэгъум икыоу зыфытырагъэ-псыхъанэу игъо ифагъэхэп, — кытылуагъ «Зэкъошныгъ» итренер шъхьалэу Кобл Анзор.

ЕшIэгъум ия 22-рэ такыкыгъэм адэжэ Налщык ифутболистхэр апэкиIэ кыильыхи, «Зэкъошныгъ» икылапчъэ Iэгъуор кыдадагъ. Адыгеим икомандэ ыпэкиIэ бэрэ лыкIуатэштыгъэми, «Спартакым» иухъумакохэр цыхъэ-шIэгъоу ешIэштыгъэх, ахэр нахэ лъэшхэу зэ-

рэштыхэр ешIапIэм кышIагъэшъыпкыжыгъ.

Мэлылфэгъум и 18-м «Зэкъошныгъэм» илээс ешIэгъур ыублэшт. Ащ ехылуIэу ныбджэгъу зэлукIэгъухэр джыри илэштых. Мэзэм и 24-м тифутболистхэр Астрахань икомандэ дешIэштых. ЗэлукIэгъур сыхыатыр 14-м Крымскэ шаублэшт.

— Матвиенкэр, Жегулиныр, Сандаковыр «Зэкъошныгъэм» тшIэштых, — еIо Кобл Анзор. — НэмыкI футболистхэу кыедгъэблэгъагъэмэ такIырэплы, ау мэзэм и 24-м нэс ныIэп командэм кыхэхъаштыхэр Москва зышIахыштыр. Сыдэу хыгъэми, 2011-рэ илээсым нахэ дэгъоу «Зэкъошныгъэр» мыгъэ ешIэшт.

Ухъумакоу Сергей Потешкиныр Мыекъуапэ шапIугъ. 2011-рэ илээсым СКА Ростов-на-Дону шешIагъ. ГушыIэгъу тызыфэхъум тикъалэ кыгъэзэжы, «Зэкъошныгъэм» аштэжы зэрешIогъор кытылуагъ. Ау уахътэм кызырэгъэлыгъорэмкIэ, Сергей Потешкиныр тикомандэ хэтышты. Кобл Анзор кылуагъэми узэгупшысэн хэлъ. Командэм кырыгъэблэгъэштхэм пэшIорыгъэшъоу адэгущыIагъ, ыштэ шIонгъоухэм Iоф адешIэ.

Нэкубгъор зыгъэхъаырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдызыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкы IофхэмкIэ,
IэкIыб кыэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кыгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кыбар жъу-
гъэм намалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхэщыIэр:
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
шъгъэдэкIыжы зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мыштып-
кагъэу кыахэфэ-
хэрэмкIэ кызыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжы ахы. Кы-
тэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплыкIэ
зэтемыфэн ыльэ-
кIышты. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи кы-
зытхыгъэхэм
алэклэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
3806
Индексхэр
52161
52162
Зак. 419

Хэутыным
узыкIэтхэнэу щыгъ
уахъэр
Сыхыатыр 18.00
Зышыхыгъэхэ
уахъэр
Сыхыатыр 18.00